

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 26 mars, kl. 1 e. m.

Betänkande, i anledning af väckta motioner om ändringar i tullbevilningen.

(1:a A.)

Bevillningsutskottet har härmed velat afgifva yttrande angående följande till utskottet hänvisade motioner rörande ändringar i nu utgående tullbevilning, nämligen motionerna

N:o 16 inom Första Kammaren af herr *C. P. af Burén*, om tull å klöfverfrö samt förhöjning af tullsatserna för tall-, gran- och timotejfrö;

N:o 110 inom Andra Kammaren af herr *C. G. Bergendahl* m. fl., angående tull å klöfverfrö och förhöjning af tullsatsen för timotejfrö;

N:o 27 inom Första Kammaren af herr *P. Bondesson* och

N:o 173 inom Andra Kammaren af herr *N. Jönsson* i Gammelstorp m. fl., om tull å superfosfat;

N:o 174 inom Andra Kammaren af herr *N. Jönsson* i Gammelstorp m. fl., om tull å benmjöl;

N:o 94 inom Andra Kammaren af herr *Elis Nilson*, om ändring af rubriken N:o 244 »ister» i gällande tulltaxa;

N:o 61 inom Andra Kammaren af herr *Elis Nilson*, om förhöjning af tullen å kulör eller s. k. vintinktur: annan;

N:o 102 inom Andra Kammarer af herrar *H. Holmlin* och *P. Andreasson*, om tull å tegelsten och tegelrör m. m.;

N:o 115 inom Andra Kammaren af herr *P. O. Lundell*, om tull å mur- och taktegel;

N:o 126 inom Andra Kammaren af herr *J. G. Hazén*, om förhöjning af tullen å visst slag af tråd af koppar och kopparlegeringar;

N:o 123 inom Andra Kammaren af herr *J. Hjelmérus*, angående förhöjning af tullen å patroner: oladdade eller endast försedda med tändsats;

N:o 68 inom Andra Kammaren af herr *O. Anderson* i Hasselbol, om ändrade bestämmelser i fråga om tull å silke, samt

N:o 171 inom Andra Kammaren af herrar *L. P. Mallmin* och *O. W. Redelius*, angående ändrad lydelse af rubrikerna n:is 45, 46, 47 och 717 i tulltaxan, afseende artiklarne blommor och växter.

Frö: Enligt gällande tulltaxa utgör tullsatsen för tall- och granfrö 50
tall och gran- öre för kilogram.

Herr *af Burén* föreslår nu, att tullsatsen för tallfrö måtte höjas till 4 kronor och för granfrö till 2 kronor för kilogram, äfvensom att, för den händelse förhöjd tullsats bestämmes för något af nämnda fröslag, Riksdagen derjemte måtte besluta, att berörda tullförhöjning skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa jemväl innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt ifrågavarande beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville så fort ske kan förordna om beslutets trädande i kraft.

Till stöd för nämnda förslag anför herr *af Burén* följande:

»Under de sista fyra decennierna har skogsodling uti allt större utsträckning förekommit inom vårt land. På många af våra enskilda skogar och å stora trakter af de bekanta ljunghedarne inom Göta land odlas nu skog hufvudsakligast af tall (*Pinus sylvestris*). Vid skogsodlingens början kunde man icke erhålla skogsfrö till utsäde inom landet, hvarför detsamma för detta ändamål införskrefs hufvudsakligast från Tyskland. Sedan efterfrågan af tallfrö blef allt större, uppstodo fröklängningsanstalter, som nu lemna svenskt frö icke allenast tillräckligt för landets eget behof, utan äfven så mycket derutöfver, att export af dylikt frö kunnat ske, och sedan Tyskland funnit fördelen af att använda vårt tallfrö, har efterfrågan ökats, ehuru, af den anledningen att våra barrträd kunna lemna mindre utbyte af frö än de tyska barrträden, vårt barrträdsfrö ställer sig dyrare.

Sedan de från tyskt tallfrö uppvuxna ungskogarne hunnit en ålder af 20 å 30 år, visade sig å en del ställen inom i synnerhet Småland, Halland, Västergötland och Nerike samt Vestmanland, att barret vissnade och föll af, och efter ett och annat års sjukligt utseende torkade hela trakter bort, så att dessa ungskogar måste borttagas och nya uppdragas; men icke nog härmed, äfven i närheten växande unga tallskogar, som uppkommit genom sjelfsådd eller skogsodling af svenskt tallfrö, antogo ett sjukligt utseende, och stammar torkade delvis bort. Noggranna undersökningar gifvo vid handen, att de sjuka och döende unga tallskogarne

voro besvärade af en svampsjukdom, förut okänd i vårt land, men som inkommit genom det tyska tallfröet, hvilket hade till påföljd, att kongl. domänstyrelsen välbetänkt föreskref, att vid skogsodlingar å statens skogar *endast svenskt tallfrö* får begagnas.

Sedan detta blef känt, var naturligt, att man vid skogsodling äfven å privatskogarne ej ville använda annat än svenskt frö, men det oaktadt visade sig der och hvar, att tallungskogarne blefvo sjuka, hvarigenom uppkom ett stort misstroende emot all skogsodling. Genom dessa missöden började det nya intresset för skogsodling att slappas, och den åsigten ville göra sig gällande, att alla genom skogsodling uppkomna bestånd skulle blifva mycket sämre än de, som uppkomma genom sjelfsådd.

Då emellertid de äldsta efter skogsodling med svenskt tallfrö uppvuxna skogsbestånd af ända till 70 års ålder visade en synnerligen vacker växt och trefnad, och man med säkerhet visste, att dessa tallbestånd uppdragits af svenskt frö, så fans ej annan utväg än att söka felet hos det från fröhandlare inköpta utsädet, ehuru detsamma uppgifvits vara svenskt frö, hvilket nu på det noggrannaste undersöktes och befans vara uppblandadt med tyskt frö, vanligen till en tredjedel eller en fjerdedel, hvarigenom det blef uppenbart, hvarför de efter så kalladt svenskt tallfrö uppvuxna tallbestånden blefvo sjukliga.

Enligt den officiela statistiken infördes år 1896 2,672 kilogram tall- och granfrö. I förhållande till införseln af andra fröslag är detta visserligen en obetydlighet, men klart är, att den farliga smittan kan spridas vida omkring från ett barrträd, som uppvuxit af *ett enda* sådant frö, och åstadkomma oberäknelig skada.

För att befrias från denna fara, vore utan tvifvel riktigast att förbjuda all införsel af tyskt tallfrö, men då allmänna uppfattningen torde vara, att prohibitiva åtgärder om möjligt böra undvikas, och kontrollåtgärder icke äro tillfyllestgörande, på hvad sätt de än anordnas, så finnes ej annat botemedel än att med en hög tullafgift omöjliggöra denna införsel.

Man kan invända, att tallfrö från Finland och Norge lemna lika friska tallskogar, men då ingen säkerhet finnes för att ej det tyska fröet införes öfver dessa länder, håller jag före, att detta ej borde hindra oss från att vidtaga denna enda effektiva åtgärd, som dessutom åt vår fattigaste befolkning och deras barn genom att i våra skogar samla kottar skulle bereda en välbehöflig och afsevärd inkomst.

Till stöd för här ofvan anförda förhållanden får jag under bil. 1 a, b, c, bifoga intyg om det tyska fröets olämplighet för uppdragande af skogar i vårt land från skilda orter af våra mera framstående skogsmän.

De efter importeradt tyskt granfrö uppvuxna ungskogarne hafva ännu icke lidit af någon sjukdom, men då alltid större säkerhet för att de efter svenskt granfrö uppvuxna granskogarne blifva friskare och bättre än de, som uppkomna efter tyskt granfrö, och samlandet af grankottar sker samtidigt med insamling af tallkottar, finnes intet skäl att genom den nuvarande låga tullsatsen af 50 öre pr kilogram befordra denna onödiga import, hvarför jag anser, att denna tull bör höjas till 2 kronor per kilogram eller till hälften mot den af mig föreslagna tullen å tallfrö, hvilken skilnad i dessa tullsatser bör bestämmas, särdeles som ingen svårighet finnes att vid tullbehandlingen skilja mellan tall- och granfrö, och då priset å tallfrö ställer sig vanligen 100 % högre än priset å granfrö.»

Redan vid 1886 års riksdag väcktes motion om en införseltull af 1 krona för kilogram å tall- och 75 öre å granfrö, till stöd för hvilken framställning anfördes bland annat, att det från sydliga breddgrader komma skogsfröet med all säkerhet vore olämpligt med hänsyn till våra kalla vintrar och ombytliga vårar, men att mången vid inköpet mer fäste sig vid varans billighet än dess godhet och lämplighet för våra förhållanden.

Bevillningsutskottet vid sistberörda riksdag fann sig dock icke för det dåvarande bära tillstyrka detta förslag, hvilket ej heller vann Riksdagens bifall.

Vid 1888 års riksdag upptogs frågan ånyo, och bestämdes då i enlighet med bevillningsutskottets hemställan en tullsats af 50 öre för kilogram för såväl tall- och gran- som öfriga slag af trädförö. Utskottet yttrade då:

»Att användandet vid skogskultur härstädes af utländskt, särskildt tyskt tallfrö, som, enligt utskottet tillhandakommen upplysning, ofta tages af tallkottar, insamlade från sjuka och skadade bestånd, på flere ställen slagit synnerligen illa ut, torde vara för många af Riksdagens ledamöter nogsamnt bekant. Så erbjuda t. ex. inom Hallands län vidsträckta 20- till 25-åriga skogsplanteringar, vid hvilka tyskt tallfrö begagnats, ett allt annat än lofvande utseende, under det att närstående tallbestånd, uppkomna efter svenskt frö, te sig friska och lifskraftiga. Tull å utländskt tallfrö finner utskottet därför vara en sak af högsta vikt.

Det tyska granfröet har visserligen icke visat så dåliga resultat vid användning inom Sverige som det tyska tallfröet, men då vår egen klängningsindustri kan tillgodose landets behof af såväl tall- som granfrö, samt det ej torde råda något tvifvel derom, att svenskt granfrö bäst passar för svenska förhållanden, bjuder klokheten, att äfven införseln af granfrö hämmas. Och har utskottet af praktiska skäl ansett allt skogsfrö bära draga lika tull, hvilken lämpligen torde kunna bestämmas till 50 öre per kilogram.»

I kommerskollegii och generaltullstyrelsens utlåtande öfver det af 1888 års tullkomité afgifna betänkande hemställdes derefter att inskränka giltigheten af berörda tullsats till frö af tall och gran; och denna hemställan, som upptogs jemväl i Kongl. Maj:ts förslag till ny tulltaxa år 1892, blef ock af Riksdagen sistnämnda år bifallen.

Efter tullsatsens åsättande har enligt den officiela statistiken införseln af tall- och granfrö utgjort:

år 1888 från och med den 1 juli.....	176 kilogram
» 1889.....	3,279 »
» 1890.....	2,132 »
» 1891.....	4,822 »
» 1892.....	4,780 »
» 1893.....	6,647 »
» 1894.....	12,438 »
» 1895.....	3,860 »
» 1896.....	2,672 »

Vid sådd af skogsfrö med blandning af tall- och granfrö åtgår, enligt meddelande erhållet i domänstyrelsen, 1,2 kilogram frö af hvardera slaget.

Om genom åsättande af ett tillräckligt högt tullskydd å skogsfrö åstadkommes, att behovet af denna vara kan fyllas genom landets egen framalstring deraf, beredes härigenom tillfälle till arbetsförtjenst för den mindre bemedlade befolkningen på landsbygden; och redan från denna synpunkt är en högre tullsats å nämnda vara önskelig. Men för ifrågasvarande tullsatsers höjande tala äfven andra, långt viktigare skäl.

Såsom motionären framhållit, har genom användandet af utländskt, särskildt tyskt tallfrö inom vårt land förorsakats stor skada, i det många af de skogsplanteringar, som uppdragits från sådant frö, blifvit angripna af sjukdomar och måst i förtid afverkas, i hvilket afseende utskottet tillåter sig hänvisa till de i motionen åberopade och jemväl vid detta betänkande fogade intyg af jägmästarna J. G. Hjelm och C. M. Sjögren samt öfverjägmästaren C. G. Göthe. Det synes utskottet därför vara synnerligen angeläget att söka förhindra införseln af tallfrö af ofvan omförmälda slag; och detta är så mycket nödvändigare, som verkningarne af fröets dåliga beskaffenhet visa sig först efter flere, stundom ända till 20 eller 30 års förlopp efter dess användande. Då den tullsats, hvarmed tallfrö för närvarande är belagdt, i nämnda hänseende icke gjort tillbörlig verkan, synes en förhöjning af tullsatsen för nämnda vara böra ega rum; men ehuru det, enligt hvad ofvan anförts, är önskligt, att svenskt tallfrö uteslutande användes inom landet, har utskottet dock icke funnit sig kunna förorda en

så hög tullsats som den af motionären föreslagna, hvilken skulle verka nästan som importförbud, utan ansett, att en tullsats af 3 kronor för kilogram bör vara tillfyllest. Det ökade pris å tallfrö, som skogsodlare på grund af den högre tullsatsen till en början, intill dess en allmännare företagsamhet för insamling af skogsfrö kommit till stånd inom landet, tilläventyrs nödgas betala, bör ega en ytterst ringa betydelse i jämförelse med den skada, som visat sig vara en följd af användandet af det utländska tallfröet.

Utländskt granfrö har väl ej visat sig medföra så dåliga resultat som det utländska tallfröet, men är dock sämre än den svenska varan, i följd hvaraf en högre tullsats jemväl å granfrö bör medföra nytta. Det är emellertid att taga i betraktande, att det icke hvarje år är möjligt att inom landet insamla granfrö i tillräcklig mängd, enär någon afsevärd frösättning hos granen endast eger rum ungefär hvar femte år. Väl kan granfröet, om det icke utklänges utan får förblifva i kottarne, bevaras i flere år, i följd hvaraf möjligheten att inom landet hemta hela vårt behof af granfrö icke är utesluten, men då det på grund af ofvan nämnda omständighet äfven kan förutsättas, att behofvet af granfrö något år icke kan fyllas utan införsel från utlandet, synes tullsatsen härför icke böra sättas högre än att införsel utan allt för stor kostnad kan ske. I betraktande häraf har utskottet icke heller i fråga om tullsatsen å granfrö funnit sig kunna biträda motionärens förslag, utan ansett tullsatsen böra höjas till allenast 1 krona för kilogram, hvilken tullsats vid jämförelse med den af utskottet förordade tullsatsen å tallfrö jemväl i förhållande till varans pris synes vara den rätta.

Hvad beträffar motionärens yrkande om tiden för tillämpningen af de förhöjda tullsaterna å tall- och granfrö, finner utskottet anledning icke föreligga att frångå den allmänt gällande regeln, att förändringar i tullbevillningen skola träda i kraft från och med ingången af året näst efter det, hvarunder de beslutats.

På sålunda anförda skäl och med åberopande jemväl af hvad motionären i saken anført hemställer utskottet,

- 1:o) att tullsatsen för *tallfrö* måtte af Riksdagen höjas till 3 kronor för kilogram;
 - 2:o) att tullsatsen för *granfrö* måtte höjas till en krona för kilogram; samt
 - 3:o) att motionärens yrkande angående tiden för tillämpningen af ifrågavarande tullsatser icke måtte af Riksdagen bifallas.
-

Timotejfrö är för närvarande belagdt med en tull af 5 öre för kilogram. Klöfverfrö hänföres enligt gällande tulltaxa till rubriken »frö: andra slag, ej specificerade», och är såsom sådant tullfritt. Frö:
klöfver- och
timotej-

Nu föreslås af herr af *Burén*, att tullsatsen för klöfverfrö måtte bestämmas till 35 öre och för timotejfrö till 25 öre för kilogram, samt af herr *Bergendahl* jemte tretton öfriga af Andra Kammarens ledamöter, att tullsatsen för klöfverfrö måtte bestämmas till 20 öre och för timotejfrö till 10 öre för kilogram.

Tillika hemställa motionärerna, att, för den händelse tull åsättes klöfverfrö eller förhöjd tullsats bestämmes för timotejfrö, Riksdagen derjemte måtte besluta, att den sålunda för klöfverfrö stadgade tullen och för timotejfrö beslutade tullförhöjningen skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa jemväl innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt ifrågavarande beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville så fort ske kan förordna om beslutets trädande i kraft.

Herr af *Burén* anför till stöd för sina förslag bland annat följande:

»Det underhaltiga utsäde af klöfver- och timotejfrö, som ibland dessa stora quantiteter införes från utlandet och som till stor skada för det svenska jordbruket för långa tider tillintetgör alla ansträngningar att frambringa tillfredsställande foderskördar, utgör för mig en tillräcklig anledning att väcka denna motion, i syfte att, så fort ske kan, kraftiga åtgärder må vidtagas för att, om ej alldeles utestänga, åtminstone väsentligt minska denna skadliga fröimport.

För de större jordbrukarne är faran mindre, emedan flertalet af dem alltmera kommit till insigt om nödvändigheten af att sjelfva producera hvad som behöfves för eget behof, hvaremot den är så mycket större för den stora massan af mindre jordbrukare, hvilka, oförmögna att sjelfva kunna bedöma fröets värde, hårdighet och härkomst, lätt förledas af det billiga priset att på god tro köpa sina små behof af detta utsäde från de många närbelägna handelsbodarne på landsbygden och i städerna, hvilka åter i sin tur köpt detsamma af någon firmas reseombud, hvilka mellanhänder icke draga i betänkande att uppgifva frö af utländskt ursprung för svensk vara.

Det myckna ogräsfrö, delvis förut här okänt, som genom det utländska klöfver- och timotejfröet sprides i vårt land, innebär dessutom en stor fara för det svenska jordbruket i sin helhet.

En omfattande utredning öfver denna för jordbruket viktiga angelägenhet har jag haft nöjet mottaga från såväl representanter för landets jordbruk som från herrar fröhandlare, hvilka utan afsevärd meningsskilnad framhålla och bevisa:

att klöfver- och timotejfrö i vårt land kan produceras tillräckligt för landets eget behof,

att ifrån utlandet importeradt klöfver- och timotejfrö öfvervägande är sämre än det, som här i landet produceras,

att det utländska fröet är mycket prisbilligare, dock att prisskilnaden på intet vis kan ersätta den förlust, som landtmannen ådrager sig genom inköp af detta billiga utländska frö, emedan det billigaste fröet är i sjelfva verket det dyraste,

att frökontrollen icke är tillfyllestgörande, och vår frömarknad ingalunda betryggande,

att svenskt frö och frö odladt under samma breddgrad är pålitligast till utsäde, och

att den stora fröimporten från sydligare länder är till skada.»

Vidare yttrar herr af Burén:

»Man vill söka botemedlet emot den förderfbringande fröimporten hos frökontrollanstalterna, men då kontrollåtgärder ej kunna göras obligatoriska, är uppenbart, att de icke kunna vara tillfyllestgörande, på hvad sätt de än anordnas.

Rätta botemedlet vore utan tvifvel att förbjuda den skadliga fröimporten, men då allmänna uppfattningen är sådan, att prohibitiva åtgärder om möjligt böra undvikas, finnes under sådana förhållanden ej annat botemedel än att med tullar söka att minska densamma.

Under mitt studium af det material, som från skilda delar af vårt land kommit i min hand, har jag funnit, att vid det utländska klöfverfröets bedömande storkornighet, mogenhet och vikt spela en afgörande roll. Ett utländskt klöfverfrö med en absolut vikt af 180 gram per 1,000 frö och deröfver anses vara en fullgod vara, hvaremot utländskt klöfverfrö, som väger derunder, ej bör användas till utsäde. Riktigast vore därför att med en hög tull söka att hämma införseln af detta underhaltiga utsäde, men emot en sådan viktclassificering uppresa sig tulltekniska svårigheter, som för närvarande omöjliggöra en sådan bestämmelse. Under sådana förhållanden och då man icke allenast vill minska importen af det odugliga utländska fröet, utan äfven uppmuntra den inhemska fröodlingen, så håller jag före, att en tullafgift bör bestämmas, som något öfverstiger prisskilnaden mellan prima utländskt frö och svenskt frö. Ehuru denna

prisskilnad varierar, kan dock med ganska stor visshet beräknas, att den icke, då kvaliteterna jämföras, understiger 20 procent eller 30 öre pr kilogram, och då man genom en obetydlig tull icke kan hindra en stor fröimport af underhållig beskaffenhet, anser jag, att utländskt klöfverfrö bör draga en tull af 35 öre pr kilogram. I Norge är klöfvertullen 20 öre pr kilogram.

Hvad som här ofvan blifvit framhållet gäller visserligen rödklöfver, men kan i viss mån tillämpas på andra sorter, såsom alsike, vitklöfver, sandväspling m. fl. Af dessa är dock endast alsike föremål för odling i större skala, men då af detta fröslag redan nu produceras inom landet tillräckligt för landets eget behof och derutöver, är import häraf öfverflödigt, hvarför jag håller före, att någon särskild skilnad emellan de olika klöfverfröslagen ej bör ifrågakomma. Något importförbud föreligger icke, hvarför hvar och en är oförhindrad att mot den tullafgift, som möjligen kommer att bestämmas, experimentera med nya fröslag; dock bör den grundsatsen fasthållas, att det bästa utsädet af hvad slag det vara må erhålles från eget land.

Hvad slutligen vidkommer tullen å timotejfrö, har jag såväl hos jordbrukare som hos fröhandlande funnit en och samma mening om önskvärdheten af en högre tullsats å detta fröslag, och då skilnaden mellan klöfver- och timotejtullen i vårt grannland Norge är 10 öre pr kilogram, torde äfven denna skilnad vara för oss lämplig. Den oegentlighet, som nu existerar hos oss, att klöfverfrö är tullfritt och att timotejfrö drager en tull af endast 5 öre pr kilogram, och att denna oegentlighet bör rättas, läser väl ingen bestrida.»

I berörda af herr Bergendahl m. fl. väckta motion lemnas till en början en redogörelse för förutvarande framställningar om tull å nu ifrågakomna varor samt statistiska uppgifter rörande in- och utförseln deraf under de senare åren, hvarefter motionärerna anföra:

»Häraf framgår i hvilken hög grad importen af dessa fröslag tilltagit, under det att exporten i förhållande dertill är en obetydlighet.

Om nu behöfliga kvantiteter af dessa frösorter ej kunde inom landet produceras eller om den inhemska produkten vore af sämre beskaffenhet än den utländska, då måste man finna sig uti ofvannämnda mindre tillfredsställande förhållande; men när nu verkställda undersökningar, hvilkas resultat kommer att delgifvas utskottet och derigenom Riksdagen, visa,

att klöfver- och timotejfrö kan i vårt land produceras i tillräcklig mängd för landets behof,

att från utlandet importeradt klöfver- och timotejfrö *öfvervägande* är sämre än det, som här i landet produceras, och

att svenskt frö är pålitligare till utsäde, så synes det oss, som giltiga skäl förefinnas att påyrka nödigt skydd.»

Vid 1888 års riksdag väcktes flere motioner om åsättande af tull å klöfver-, timotej- och andra slag af gräsfrö, och bevillningsutskottet yttrade i anledning deraf, att då fröodling börjat allt mera inom landet bedrifvas, och de frön, som här erhöles, i allmänhet vore af vida bättre beskaffenhet än utländska, utskottet ej funnit någon betänklighet vid att försvara införseln af främmande vara. I fråga om de olika tullsatserna å frö, yttrade utskottet vidare, borde klöfverfrö draga högre tull än timotej- och andra slag af gräsfrö, enär klöfverfrö egde ett betydligt högre värde. Utskottet föreslog därför, att timotej och andra slag af gräsfrö måtte åsättas en tull af 5 öre och klöfverfrö 15 öre för kilogram. Detta förslag bifölls derefter af Riksdagen, såvidt det afsåg timotejfrö, hvaremot Riksdagen beslöt, att klöfverfrö fortfarande skulle vara tullfritt, och någon förändring härutinnan har sedermera icke skett.

Till upplysning i frågan har utskottet ansett sig böra införa följande enligt den officiella statistiken uppgjorda tabell rörande in- och utförseln af klöfver- och ej specificerad gräsfrö samt timotejfrö under nedan-nämnda år.

Å r.	I n f ö r s e l.		U t f ö r s e l.	
	Klöfver- och ej spec. gräsfrö.	Timotejfrö.	Klöfver- och ej spec. gräsfrö.	Timotejfrö.
	Kg.	Kg.	Kg.	Kg.
1888	2,379,650	40,608 *)	174,387	—
1889	1,296,455	571,678	64,668	41,120
1890	1,756,001	214,713	143,098	62,068
1891	1,305,512	148,358	141,487	37,924
1892	1,230,930	132,777	270,203	23,821
1893	1,303,433	172,056	189,599	24,203
1894	1,371,796	648,008	51,427	28,268
1895	1,484,299	679,199	53,670	40,251
1896	1,889,554	292,305	100,768	62,170

*) Från och med den 1 juli.

Likasom motionärerna finner utskottet tull böra åsättas klöfverfrö afvensom en högre tullsats bestämmas för timotejfrö; och tillåter sig utskottet såsom skäl härför åberopa såväl motionärernas anföranden som de vid herr af Buréns motion fogade utlåtanden af inspektoren vid landbruksakademiens experimentalfält S. Rhodin och professoren Jakob Eriksson.

Beträffande tullsatsernas storlek har utskottet funnit sig böra biträda det af herr Bergendahl och hans medmotionärer väckta förslaget, hvilket upptager samma tullsats som de nu i Norge gällande, eller 20 öre å klöfverfrö och 10 öre å timotejfrö, för kilogram räknadt. Dessa tullsatsar äro väl ej tillräckliga för att höja priset på den utländska varan till samma belopp som priset på den svenska, men torde dock så mycket utjemna prisskilnaden att de svenska jordbrukarne ej böra endast af det lägre priset låta förleda sig att använda utländskt frö, då de kommit till insigt om att det svenska fröet är till sina egenskaper öfverlägset det utländska.

Rörande tiden för tillämpningen af de förhöjda tullsatserna finner utskottet, likasom i fråga om tullsatserna för skogsfrö, motionärernas förslag icke böra bifallas.

Utskottet hemställer fördenskull,

4:o) att *klöfverfrö* måtte af Riksdagen åsättas en tullsats af 20 öre för kilogram;

5:o) att tullsatsen för *timotejfrö* måtte höjas till 10 öre för kilogram; samt

6:o) att motionärernas yrkande angående tiden för tillämpningen af ifrågavarande tullsatsar icke måtte af Riksdagen bifallas.

I ofvannämnda inom Första Kammaren af herr *Bondesson* och inom Andra Kammaren af herr *N. Jönsson* jemte nio andra af kammarens ledamöter väckta motioner har förslag väckts, att Riksdagen måtte besluta en tull å superfosfat af 25 öre för 100 kilogram.

I dessa motioner, hvilka i hufvudsak äro af lika lydelse, redogöres till en början för de framställningar om tull å ifrågavarande ämne, som allt sedan år 1888 varit till Riksdagens pröfning hänskjutna. Härefter fortsattes i motionerna:

»Teoretiskt sedt, lär väl ingen kunna förneka, att hvarje slag af inhemskt arbete är lika berättigadt till skydd, antingen det består uti att bruka jorden för spanmålsproduktion, förädla tackjern, svenskt eller ut-

Gödnings-
ämnen.
Superfosfat.

ländskt, att tillverka porslin, ljus, tvål, papper, väfnader med flere särskildt gynnade näringar eller att tillverka superfosfater.

Genom lifsmedels- och industritullarne har den svenska industrien tagit stora steg framåt och kroppsarbetarens aflöning har stigit på ett glädjande sätt. De skyddade industrierna kunna naturligtvis bära denna stegring i arbetslöner, men för de oskyddade medföra dessa större utgifter ökade svårigheter utöfver dem, som före systemförändringen förefunnos. Dertill kommer, att nästan alla materialier och inventarier, såsom maskinerier, eldfasta materialier etc., som förbrukas och förslitas vid superfosfatfabrikationen, genom dessa tullar stigit i pris. Superfosfatfabrikationen har således varit Riksdagens styfbarn.

Innan de praktiska skälen emot superfosfattull företagas till granskning, må påpekas, att priset å superfosfat, sedan den första motionen om superfosfattull var före i Riksdagen, sjunkit för t. ex. 20-procentigt superfosfat från 10 kronor till kronor 5,80 per 100 kg. i större partier, allt till följd af prisfall å råvarorna och en till öfverdrift ökad konkurrens. Om då den af Kongl. Maj:t på sin tid föreslagna tullen af 25 öre per 100 kg. godkäfts af Riksdagen, så hade den således icke utöfvat något väsentligt inflytande på superfosfatpriset. Här gäller således samma lag som inom andra industrigrenar, att en varas pris är till största delen beroende af världsmarknadens fluktuationer och icke af tullarne, som afse att reglera den inhemska marknaden gent emot utlandet.

Den viktigaste och oftast upprepade invändningen mot tull — här 25 öre per 100 kg. — på superfosfater är, att den skulle »verka betungande för jordbruket». Detta skäl vilja vi här upptaga till granskning.

Enligt den officiela statistiken var skörden i Sverige år 1896:

Hvete.....	tunnor	998,540
Råg.....	»	5,134,690
Korn.....	»	3,075,260
Hafre.....	»	11,987,320
Blandsäd.....	»	1,903,690
Ärter.....	»	326,460
Bönor.....	»	42,150
Vicker.....	»	144,340
Bohvete.....	»	1,460
Potatis.....	»	13,592,460

Summa tunnor 37,206,370

Dertill kommer en skörd af 890,240 ton hvitbetor, så att skörden i riket 1896, utom en del rotfrukter, som odlas i mindre utsträckning och utom trädgårdsindustriens alster samt tobak, utgjorde:

Spanmål	tunnor	23,613,910
Potatis	»	13,592,460
Hvitbetor	ton	890,240,

hvarvid gräskörden ej heller tagits i betraktande.

Nu användes för »svag gödning» för hvitbetor 300 kg. superfosfat — 400 kg. torde vara det vanligaste — per hektar, som i medeltal lem-
nar 30 ton betor. En tullsats af 25 öre per 100 kg. superfosfat skulle alltså fördyra 30 ton betor med 75 öre, *i fall* superfosfattullen fördyrade varan med hela sitt belopp, d. v. s. prisstegringen skulle utgöra 2,5 öre per ton betor, hvars försäljningspris är minst 13,50 kronor per ton. Att detta icke det minsta inverkar på en industri, som åtnjuter ett så högt indirekt skydd som hvitbetsodlingen, kan väl ingen bestrida.

Förbrukningen i Sverige år 1896 af superfosfater uppgick till 69,600 ton — den inhemska tillverkningen utgjorde 54,100 ton, importen 17,890 ton och exporten 2,400 ton. Vi tillåta oss i förbigående påpeka, att importen af superfosfater är i starkt stigande från 14,162 ton 1895 till 17,890 år 1896.

Af föregående uppgifter om hvitbetskörden i riket år 1896, om minsta använda mängd superfosfat per hektar och om betskörden per hektar framgår, att detta år för hvitbetsodling användes minst 9,000 ton superfosfat; alltså återstår en förbrukning af 60,600 ton superfosfat på hela den öfriga skörden. Dessa 60,600 ton skulle i ogynnsammaste fall af den föreslagna tullen fördyras med 151,500 kronor, hvilken summa, fördelad på hela rikets skörd af spanmål och potatis — 37,206,370 tunnor, officiellt uppskattade till 304 millioner kronors värde — endast utgör $\frac{4}{10}$ öre pr tunna.

Men all potatis gödslas icke med superfosfat. Vi taga därför bort potatisskörden och belasta ensamt spanmålen med dessa 151,500 kronor, eller hela kostnaden för superfosfattullen. I detta fall skulle en tunna spanmål genom superfosfattullen fördyras med ej fullt $\frac{7}{10}$ öre. Man skulle häremot kunna invända, att större delen af den odlade spanmålen ej har någon fördel af spanmålstullen, såsom hafre, blandsäd och vicker. Af dessa senare sädeslag producerades år 1896 ej mindre än 14 millioner tunnor, då deremot af öfriga tullpligtiga sädeslag endast producerades $\frac{9}{10}$

millioner tunnor. Om vi därför fördela ofvannämnda kostnad för superfosfattullen på endast dessa $9\frac{6}{10}$ millioner tunnor, skulle denna spanmål fördyras med $1\frac{6}{10}$ öre per tunna. När nu 100 kg. af denna spanmål (= en tunna i rundt tal) har ett skydd af 3 kronor och 70 öre och genom den föreslagna superfosfattullen endast skulle fördyras med $1\frac{6}{10}$ öre per tunna, så torde inses, att talet om att en superfosfattull af 25 öre per 100 kg. skulle verka betungande för jordbruket icke är hållbart.

Ännu ett speciellt exempel: Ett användande af 250 kg. superfosfat per hektar är »medelstark» gödning och lemnar 20 tunnor spanmål. Den här föreslagna superfosfattullen skulle alltså högst fördyra den använda superfosfatmängden med 65 öre, eller per tunna spanmål med $3\frac{1}{4}$ öre, medan samma tunna har en skyddstull af 3 kronor och 70 öre.

Äfven om ej skörden blefve mera än 10 tunnor per hektar, så blir dock en tunna spanmål fördyrad med endast $6\frac{1}{2}$ öre.

Något ekonomiskt skäl finnes således ej för jordbrukarne att hindra införandet af den här föreslagna tullen.

Det är dessutom en oformlighet, att den förädlade produkten superfosfater, hvori ingår svafvelsyra till omkring 50 procent, skall vara tullfri, då dess råvara, svafvelsyran, har en tull af 50 öre per 100 kg. Äfven med hänsyn härtill är en tull af 25 öre per 100 kg. superfosfat berättigad och väl afpassad.

Såsom bevis för huru hänsynslös den utländska konkurrensen i superfosfater är, må anföras, att ombud för belgiska fabrikanternas syndikat vid sammanträde med svenska tillverkare af superfosfat, för att söka ordna handeln med denna vara, fordrat att få sig tillförsäkrade försäljningsrätten till $\frac{1}{4}$ af Sveriges hela konsumtion, hotande att i annat fall göra de svenska fabrikernas existens omöjlig. Bilagan 1 visar också, att de belgiska fabrikanterna gjort allvar häraf genom att utbjuda superfosfater hit till Sverige 20 procent billigare än i Belgien, hvarigenom den svenska fabrikationen råkat i stort trångmål. Denna åtgärd har tydligen till ändamål att döda den svenska fabrikationen, hvarefter den svenska landtbrukaren skulle genom högre pris än någonsin förut få mångdubbelt betala den tillfälliga prisbilligheten.

Den handel, som de svenska superfosfatfabrikerna måste drifva med sådana gödningsämnen, som ej i Sverige kunna tillverkas, har hittills varit hjälpligt lönande. Nu är konkurrensen äfven på detta område så stor, att vinsten härpå ej alltid kan täcka den förlust, som fabrikationen af superfosfater numera i regeln medför, hvarför superfosfatfabrikerna måst tillgripa andra fabrikationer för att söka möjliggöra en anspråkslös utdelning åt aktieegarne.

Det har blifvit sagdt, att svårigheter skulle möta att vid förtullning skilja mellan superfosfat och andra gödningsämnen.

Redan inför 1888 års tullkomité visades, att detta påstående vore origtigt. Äfven inför föregående Riksdags bevillningsutskott styrktes också, att detta skäl mot superfosfattull är ohållbart.

Ett af motiven för afslag å superfosfattullen vid 1897 års riksdag var, att »kontroll å superfosfat torde kunna förväntas, genom hvilken åtgärd faran för införsel af underhållig vara *möjligen* blifver undanröjd».

Hvar och en, som närmare följt frågan om en kontrollag å handeln med superfosfat, torde genast inse, att, om en sådan kontrollag infördes, denna tydligen blefve lika sträng och lika betungande för tillverkaren som för importören af superfosfat och att superfosfatfabrikationen ej derigenom finge någon hjälp eller något skydd uti sitt betryck.

Redan 1890 hade Kalmar och Elfsborgs läns södra hushållningssällskap i skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställt om kontrollag å handeln med gödningsämnen, hvilken hemställan landbruksstyrelsen i utlåtande af den 1 mars 1890 afstyrkte, emedan en sådan kontroll redan på frivillighetens väg af de förnämsta svenska aktiebolagen för tillverkning af gödningsämnen blifvit införd.

Sedan emellertid Riksdagen uti skrifvelse af den 7 maj 1896 till Kongl. Maj:t begärt kontrollags framläggande, under påpekande, att en stor del hos oss i handeln förekommande superfosfat är af underhållig och förfalskad beskaffenhet, har landbruksstyrelsen utarbetat ett förslag till lag härom af den 2 april 1897 och uti motiveringen yttrat: »*att till salu utbjudna eller försålda gödselmedel varit underhålliga och betingat ända till dubbelt så höga pris, som rätteligen bort föränledas af de i desamma ingående beståndsdelar*» samt att klagomålen häröfver gält »*åtskilliga till landet införda och här till salu hållna konstgjorda gödningsämnen.*»

Klart är deremot, att de svenska fabrikerna, som hafva sin marknad uteslutande inom landet, icke ens skulle kunna våga att föra underhålligt superfosfat i handeln, då detta snart blefve allmänt bekant och inom kort skulle förorsaka fabrikernas undergång.

Af bilagan 2 framgår vidare, att direkt från utlandet eller genom agenter försålda gödningsämnen varit af synnerligen underhållig beskaffenhet och att det förnämligast är de *mindre jordbrukarne*, som på detta sätt blifva bedragne och lidande.

En lämplig tullsats skulle försvåra införseln af underhålligt superfosfat och således icke endast vara till gagn för de svenska superfosfatfabrikerna, utan äfven för de mindre jordbrukarne; och dessa senares in-

tresse är så mycket mera att beakta, som de tillsammans förbruka den öfvervägande delen af hela landets konsumtion.

Härmed hafva vi icke velat säga, att alla utländska superfosfater äro underhaltiga. Många större jordbrukare köpa utländska superfosfater i betydande poster, men vid sådana köp torde köparen icke underlåta att skaffa sig garanti för varans godhet. Detta kan deremot i regeln den mindre jordbrukaren gent emot agenter för utländsk vara ej åstadkomma, hvarför godsegarne i Riksdagen genom att bifalla den nu föreslagna tull-satsen skulle gagna sina mindre yrkesbröder.

Fråga om kontroll å handeln med gödningsämnen har, såsom ofvan sagts, varit påtänkt sedan år 1890, men ej ledt till resultat, och det torde vara tvifvelaktigt, om landtbruksstyrelsens nu föreliggande förslag härom kan vinna Riksdagens bifall.

Är efter år förflyta sålunda och den bedrägliga handeln med superfosfater fortfar. En kanske först efter flera år införd kontroll torde dessutom aldrig blifva fullt effektiv.

Motionärerna vilja emellertid här uttala sin önskan om att en möjligast tillfredsställande kontrollag snart måtte komma till stånd.

Slutligen må här påpekas, att det påstående, som af en talare mot superfosfattull gjordes under förra riksdagen uti Första Kammaren, att nemligen de svenska superfosfatfabrikerna bedrefve handel med utländskt superfosfat, är i så måtto riktigt, att de svenska fabrikanterna emellanåt vid stor efterfrågan måste importera utländsk vara. Detta sker dock till följd af att förhållandena inom superfosfatmarknaden äro så osäkra och svåra, att fabrikanterna icke kunna eller våga utvidga sina fabriker, för att dermed möta en stegrad efterfrågan. Vore förhållandena något gynsammare, ligger det i sakens natur, att de oförtöfvadt skulle utvidga sina fabriker. Ett bättre bevis än detta på superfosfatfabrikationens svåra läge kan ej anföras.»

Vid den af herr N. Jönsson m. fl. väckta motionen finnas fogade åtskilliga bilagor till belysning af de i motionen omförmälda förhållanden.

Myckenheten och värdet af in- och utförseln af superfosfat från och med år 1890 till och med det sista år, för hvilket fullständiga uppgifter föreligga, eller år 1896, inhemtas af följande tabell:

Å r.	I n f ö r s e l .		U t f ö r s e l .	
	Kilogram.	Värde kronor.	Kilogram.	Värde kronor.
1890	19,355,057	1,645,180	666,031	66,608
1891	16,995,884	1,444,650	547,513	54,751
1892	23,253,072	1,395,184	276,068	16,564
1893	11,965,429	658,099	281,923	15,506
1894	14,569,065	801,299	104,651	5,756
1895	14,162,181	566,487	436,900	17,476
1896	17,889,730	715,589	2,398,525	119,926

Tillverkningen inom landet af superfosfat för tiden före år 1894 kan ej uppgifvas, då under sagda tid superfosfat i den officiella statistiken äro sammanförda med öfriga slag af gödningsämnen, men utgjorde under nämnda år 48,703,600 kilogram med ett värde af 3,573,172 kronor och under år 1895, det senaste år, för hvilket uppgift kunnat erhållas, 54,538,860 kilogram med ett värde af 3,506,801 kronor.

Frågan om tull å superfosfat har vid flere föregående tillfällen varit hänskjuten till Riksdagens pröfning. Sålunda väcktes vid 1888 års riksdag förslag om åsättande af en tullsats å nämnda vara af 50 öre för 100 kilogram. Denna motion tillstyrktes af bevillningsutskottet, hvarefter Riksdagen, sedan Första Kammaren bifallit, men Andra Kammaren afslagit utskottets hemställan, i gemensam votering beslöt, att gällande tullfrihet skulle bibehållas. Vid 1892 års riksdag föreslog Kongl. Maj:t, i anslutning till 1888 års tullkomité's mening, att superfosfat måtte beläggas med en tullsats af 25 öre för 100 kilogram. Förslaget afstyrktes af bevillningsutskottet och blef af Riksdagen afslaget. Sedermera hafva vid riksdagarna åren 1896 och 1897 motioner med yrkande om tull å superfosfat, år 1896 af 50 öre och år 1897 af 25 öre, allt för 100 kilogram, blifvit väckta, men vid båda dessa tillfällen af bevillningsutskottet afstyrkta och af Riksdagen afslagna.

Det i och för sig synnerligen behjertansvärda mål, som motionärerna åsyfta, eller att hindra införseln och bruket af en underhaltig vara, torde väl näppeligen kunna vinnas på det i motionerna föreslagna sätt, genom att åsätta superfosfat tull. En sådan åtgärd skulle säkerligen endast medföra den verkan, att vårt lands modernäring, hvars ställning, om än under de senaste åren något förbättrad, dock allt jemt är sådan att densamma icke utan svårighet skulle kunna bära ökade omkostnader, finge vidkännas

sådana på grund af superfosfatens genom tullen förorsakade högre pris, utan att derigenom trygghet vunnes mot förekomstén af en underhaltig eller förfalskad vara. Denna trygghet kan, enligt utskottets åsigt, bäst vinnas genom anordnandet af obligatorisk kontroll å handeln med konstgjorda gödningsämnen. Såsom motionärerna erinrat, har ock 1896 års riksdag härom aflåtit skrifvelse till Kongl. Maj:t; och förslag i sådan riktning lärer i anledning häraf vara att förvänta. För öfrigt må erinras, att redan nu finnes tillfälle att å kemiska stationer eller genom hushållnings-sällskapens försorg få gödningsämnen undersökta utan kostnad för den, som begärt undersökningen. Den af motionärerna uttryckta farhågan att, i händelse de svenska superfosfatfabrikerna nödgades på grund af konkurrensen från utlandet nedlägga sin verksamhet, priset på superfosfat här i landet skulle kunna af de utländska fabrikanterna stegras till en oskäligen höjd, synes utskottet icke vara befogad. Härtill kommer, att införseln af superfosfat under år 1896, hvilken visserligen varit större än införseln under de föregående tre åren, likväl understiger införseln under år 1890 och 1892 samt icke synnerligen öfverstiger införseln under år 1891, äfvensom att tillverkningen af denna vara inom landet under år 1895 ej oväsentligt ökats, och, enligt hvad inom utskottet blifvit upplyst, lärer utsigt förefinnas, att tillverkning af fosforsyrehaltiga gödningsämnen inom den närmaste framtiden kommer att i högst betydlig grad uppdrivas, i det att de i rikets norra del befintliga stora tillgångarne på apatit komma att för sådant ändamål tillgodogöras.

På ofvan anförda skäl finner sig utskottet icke kunna biträda motionärernas förslag utan hemställer,

7:o) att gällande tullfrihet för *superfosfat* måtte bibehållas.

Gödnings-
ämnen.
Benmjöl.

Vidare föreslå herr *N. Jönsson* samt åtta andra af kammarens ledamöter, att Riksdagen måtte åsätta benmjöl, som enligt gällande tulltaxa åtnjuter tillfrihet, en tullsats af 25 öre för 100 kilogram.

Till stöd för detta förslag anföra motionärerna:

»Hvarje för Sverige nyttig näring, som kan hafva sitt hem inom landets gränser och gifva sysselsättning åt svenska arbetare, är förtjent att stödjas och uppmuntras. Detta gäller icke minst sådana näringar, genom hvilka medel frambringas, som äro afsedda att öka den svenska jordens bördighet, så att denna frambringar rikligare skördar. För att kunna

göra detta fordras, att en tillräcklig mängd näringsämnen gifves jorden, och inses detta allt mera af Sveriges jordbrukare, hvilket bevisas genom den oupphörligt ökade användningen af så kallade konstgjorda gödningsämnen. Flera bland dessa såsom chilisalpeter och kalialter måste hemtas från utlandet, då de ej kunna erhållas inom landet, men finnes bland dem som kunna vara mål för inhemsk tillverkning ett af stort värde, nämligen benmjöl, der råvaran kan till stor mängd uppsamlas och förädlas inom landet. Benmjöl innehåller tvenne för växtnäringen viktiga ämnen, nämligen fosforsyra (omkring 27 %) och kväfve (omkring 2 %) och har stor betydelse vid flera tillfällen både för sädesodlingen och vid fleråriga vallar, då man önskar, att fosforsyran småningom löser sig och blir tillgänglig för att upptagas af växterna.

Största delen af den mängd benmjöl, som för närvarande användes i Sverige, importereras, och utgjorde mängden år 1896 icke mindre än 8,298,927 kg., hvilket efter ett pris af 7 öre per kg. representerar ett värde af 580,927 kronor. Denna import måste anses alldeles obehöflig, då benmjöl kan tillverkas inom landet. År 1895 fanns i Sverige 52 större och mindre benmjölsfabriker, som sysselsatte 185 arbetare och hade ett tillverkningsvärde af 533,528 kronor.

Om dessa ej arbetade under trycket af den utländska konkurrensen, så skulle deras tillverkning kunna mångdubblas, hvarigenom den svenska jordbrukaren skulle vara förvissad om att få köpa en god, ärlig vara, tillverkad inom eget land, en industri kunde uppblomma, som skulle gifva sina idkare en större inkomst och många svenska arbetare sysselsättning och förtjenst.

Under nuvarande förhållanden importeraras delvis råvara, under 1896 till en mängd af 1,604,693 kilogram med ett värde å 5 öre per kilogram af 80,235 kronor, men skulle importen komma att mångdubblas, så fort det vore möjligt för de svenska fabrikerna att drifva tillverkning i större skala. Detta skulle äfven hafva en annan verkan, nämligen att intresset för råvarans tillvaratagande och uppsamling inom landet ökades, och då det hufvudsakligen är personer, hörande till folkets fattigaste leder, som sysselsätta sig dermed, så skulle dessa beredas ökade inkomster.

Priset per 100 kilogram benmjöl var 1876 20 kronor och har sedan varit i ett ständigt fallande, så att det år 1881 var 14 kronor 20 öre, 1891 11 kronor 80 öre och 1896 7 kronor 20 öre per 100 kilogram, samtidigt med att tillverkningskostnaderna och arbetsprisen stigit med omkring 50 %, hvilka uppgifter äro tillräckliga bevis för att hvar och en skall kunna till fullo fatta, att det numera ej är möjligt drifva tillverkning af benmjöl med hopp af någon inkomst.

Om man nu kunde vara förvissad från utlandet alltid erhålla en bättre eller åtminstone en god och pålitlig vara, så kunde det ju finnas ett skäl låta landets behof af benmjöl fyllas genom import, exportera råvaran till utlandet och låta dervarande fabrikanter skörda vinsten af förädlingen samt låta landets egna fabriker gå under.

Men nu är händelsen att genom gjorda analyser vid vårt lands kemiska stationer det många gånger visat sig, att det utländska benmjölet är af underhållig beskaffenhet.

I kongl. landtbruksstyrelsens berättelse för 1895 meddelas från Jönköpings kemiska station, att af undersökta benmjölsprof 2 höllo respektive 14 och 33 % olösta ämnen, mest sand; från Kalmar kemiska station, att ett undersökt benmjöl höll 18,2 % sand, och från Örebro kemiska station, att af 3 undersökta benmjölsprof ett var uppblandadt med gaskalk.

Ytterligare kan meddelas, att förhållandena icke förbättras, så att t. ex. af prof, som senare inlemnats till Jönköpings kemiska station, innehöll ett 11,4 % olösliga ämnen och ett annat 48 % sand samt att vid Kalmars kemiska station 2 undersökta prof visat sig innehålla 35 och 40 % sand.

Alla dessa underhålliga prof hafva varit tagna från partier, som blifvit importerade.

Nu kan naturligen den anmärkningen göras, att får man bara en lagstadgad effektiv kontroll å gödningsämnen, så kan man vara förvissad om, att för framtiden inga underhålliga gödningsämnen spridas bland jordbrukarne. Men hvar och en praktisk landtbrukare vet, huru svårt det är få till stånd en fullt effektiv kontroll, och att det är de små jordbrukarne, som i allmänhet blifva lurade att köpa de underhålliga gödningsämnena.

Man kan ju äfven anmärka, att, om importen från utlandet försvåras, köpare af benmjöl icke kunna vara mera förvissade om att få fullgod vara, när de köpa benmjöl af svensk tillverkning. Men det har alltid visat sig, att våra inhemska fabriker sträfvat efter att tillverka en vara af bästa beskaffenhet, och lär väl ingen vilja riskera sitt anseende och tillvaro med att utsläppa en underhållig vara i handeln, hvilket naturligen snart nog blef känt. Dessutom är det förenadt med större lätthet att verksamt kontrollera det inhemska benmjölet än det importerade.

Af hvad som ofvan sagts framgår, att det är fullkomligt rättvist gifva den svenska benmjölsfabrikationen ett välbehöfligt skydd för att fabrikerne skola kunna fortfarande arbeta och vidare utveckla sig samt jordbrukarne skola kunna i större mängd än hittills få köpa ärlig och fullgod vara af inhemsk tillverkning.

Måhända fruktar mången, att benmjölet genom en tullsats af t. ex. 25 öre per 100 kilo skulle fördyras med ett lika belopp, men är detta ej

att antaga, då fabrikerna genom ökad tillverkning äfven kunna hålla låga pris. Skulle äfven priset å benmjöl komma att höjas med 25 öre per 100 kilo, så inverkar detta dock så obetydligt för köparne, att de ej därför böra motsätta sig ett rättvist skydd för en af landets nyttiga näringar. Om en jordbrukare gödslar en hektar med 400 kilogram benmjöl och en ökad kostnad af 1 krona samt sedan beräknar huru mycket fördyrad hvarje skördad hektoliter säd och kilogram gräs blir, så skall han finna, att det blir en ren obetydlighet. Jordbrukaren har nu ett välbehöfligt och rättvist tullskydd å sin spanmål samt är nog lycklig att för närvarande få den någorlunda betald. Under sådana förhållanden är det ock hans pligt att stödja hvarje för jordbrukaren och landet nyttig näring. Det är ock hvarje annan medborgares pligt, då genom hvarje närings höjande sysselsättning och arbete beredes svenska arbetare.»

Införseln af benmjöl under nedannämnda år utvisas af följande, ur den officiella statistiken hemtade uppgifter:

år 1892.....	8,185,425 kilogram
» 1893.....	8,169,413 »
» 1894.....	8,598,395 »
» 1895.....	8,658,690 »
» 1896.....	8,298,927 »

Enär benmjölstillverkningen är beroende af den begränsade tillgången på ben, skulle genom åsättande af tull å benmjöl säkerligen icke åstadkommas någon tillväxt i produktionen af nämnda vara inom landet. Härjente är att märka, att benmjölstillverkningen redan nu är i åtnjutande af ett tullskydd, i det att ben innehåller ungefär 12 procent lim, hvilken vara är belagd med en tullsats af 20 öre för kilogram, och detta tullskydd kommer sålunda ifrågavarande industri till godo. På dessa skäl och då benmjöl, i likhet med superfosfat, är ett för jordbruksnäringen behöfligt och nyttigt ämne samt de skäl, som tala mot tull å superfosfat, synas utskottet ega full giltighet äfven i fråga om benmjöl, kan utskottet, som under nästföregående punkt i detta betänkande hemställt om bibehållande af gällande tullfrihet för superfosfat, så mycket mindre biträda förslaget om åsättande af tull å benmjöl, utan hemställer, under åberopande jemväl af hvad utskottet i nämnda punkt anført,

8:o) att gällande tullfrihet för *benmjöl* måtte bibehållas.

Ister.

Herr *Elis Nilson* föreslår i den af honom väckta motionen n:o 94, att rubriken n:o 244 »ister» i gällande tulltaxa måtte få följande förändrade lydelse:

»Ister och flott (smult), äfven konstgjordt, 1 kg. — 20 öre.»

Till stöd för detta förslag anföres i motionen:

»Jordbruksnäringen har under sin fortgående utveckling fått ett allt säkrare stöd af den i jembredd och samband med mejerihandteringen jemnt tillväxande svinafveln. Häraf har återigen uppkallats en storindustri, svinslagterierna, af hvilkas framgång svinafveln ju till stor del är beroende. Nu hotas emellertid dessa svinslagterier af en illojal och i dubbel mening osund konkurrens, såväl inhemsk som utländsk, rörande den betydliga tillverkningen af isterflott (smult). Denna vara eftergöres nemligen numera fullt fabriksmessigt, men alldeles okontrolleradt genom en hopblandning af flera olika ämnen, hufvudsakligast bomullsfröolja med tillsats af stearin m. m., och går sedan i marknaden vid sidan af och genom sin prisbillighet utträngande den rena naturprodukten. Ett särskildt för de arbetande klasserna både i stad och på landet så ytterst viktigt födoämne synes vara lika väl förtjent af skydd mot förfalskning som smör gent emot margarin.»

Inom utskottet har meddelats, att konstgjordt ister eller flott, s. k. smult, i stor myckenhet från utrikes orter införes i landet. Sådana varor tillverkas i allmänhet hufvudsakligen af bomullsfröolja med tillsats af stearin äfvensom, i finare kvaliteter, med något ister, men förekomma äfven sammansatta af flere andra olika slags ämnen. Priset på nämnda konstgjorda varor ställer sig betydligt billigare än på det naturliga istret, hvartill, utom de billigare ingredienserna, jemväl bidrager den omständigheten, att vatten i stor mängd inpressas i det konstgjorda istret för att göra detta lösare och mera lättsmält samt derigenom liknande det naturliga; och då det lyckats att framställa konstgjordt ister till utseendet fullkomligt liknande det naturliga, har detta i handeln till stor del utträngts af det konstgjorda. Att detta förhållande skall verka menligt för svinslagterierna inom landet, hvilka på senare tider utvecklats till en ganska betydande näring, är uppenbart, och klagomål från dessa hafva ock försports öfver nämnda förhållande. Men icke blott för svinslagterierna inom landet, utan ock från helsosynpunkt synes ett skydd mot införandet af konstgjordt ister vara önskligt, i det att ister i icke ringa mängd användes till förtäring, synnerligast af den arbetande befolkningen, samt i den från utlandet införda konstgjorda varan ofta lära förekomma för helsan skadliga ämnen. Väl torde en tillräcklig trygghet mot att ister af helsoskadlig beskaffenhet tillhandahålles allmänheten och mot det konstgjorda

istrets utgifvande för naturligt bäst vinnas genom en lagstiftning sådan som den, hvilken för närvarande är gällande angående kontroll å tillverkning af margarin samt å handeln dermed, men en tullsats af tillbörlig storlek bör dock i någon mån förhindra införseln af den utländska varan, hvilken särskildt visat sig vara af dålig beskaffenhet, samt underlätta de inhemska svinslagteriernas sträfvande att vinna afsättning för den naturliga varan.

Enligt hvad inom utskottet blifvit upplyst, har fall förekommit, der generaltullstyrelsen förklarar, att konstgjordt ister skulle tullbehandlas såsom sådana varor, mer eller mindre bearbetade, som icke kunna hänföras under någon af de i tulltaxan upptagna bestämmelser, och sålunda draga en tull af 15 procent af värdet. Då priset på konstgjordt ister utgör omkring 60 öre för kilogram, utgör tullafgiften för denna vara enligt nämnda beräkningsgrund allenast 9 öre för kilogram. På de skäl som ofvan anförts har utskottet dock ansett, att en högre tullsats här är behöflig och att den för ister gällande tullsatsen af 20 öre för kilogram bör gälla äfven för konstgjordt ister och flott. Då det emellertid synes hafva varit tvifvel underkastadt, huru bestämmelserna i gällande tulltaxa i detta hänseende rätteligen skola tolkas, synes det böra uttryckligen stadgas, att samma tullsats skall gälla för ister och flott, vare sig det är konstgjordt eller naturligt. Härigenom vinnas jemväl en lättnad i tullbehandlingshänseende, enär konstgjordt ister i många fall är svårt att skilja från det naturliga.

Utskottet hemställer alltså,

9:o) att Riksdagen måtte besluta, att den i tulltaxan förekommande rubriken »ister» skall erhålla följande förändrade lydelse:

Ister och flott (smult), äfven konstgjordt, 1 kilogram 0: 20.

Enligt gällande tulltaxa tullbehandlas kulör eller s. k. vintinktur, som icke innehåller sprit, såsom sirup och drager sålunda en tullsats af 10 öre för kilogram. Herr Nilson föreslår nu i sin ofvanberörda motion, att nämnda slag af kulör, i tulltaxan benämnd »kulör eller s. k. vintinktur: annan» måtte åsättas en tullsats af 23,5 öre för kilogram. Till stöd för denna framställning anför herr Nilson:

»Under senare åren har tullagstiftningen synt åsyfta en uppmuntran af inhemska produktion, och särskildt har man tagit hänsyn dertill, att ett

Kulör.

fabrikat af tullpligtiga ingredienser bör åtnjuta en tullsats, som står i rätt afvägd proportion till den för dessa ingredienser belöpande tull. I detta hänseende synes dock *en* industri, nemligen fabrikationen af *kulör* eller s. k. *vintinktur*, vara synnerligen vanlottad, ty denna artikel tillverkas hufvudsakligast af stärkelsesocker och stärkelsesirup, hvilka draga en tull af 23,5 öre pr kilogram, under det att fabrikatet, *kulör*: annan, drager en tull af endast 10 öre pr kilogram.»

Ifrågavarande artikel, som hufvudsakligen användes såsom färgämne vid tillverkning af soja och dylikt, i bryggerierna samt till färgning af alkoholhaltiga vätskor, framställas af potatismjöl. Tillverkningen af *kulör* är en industri, som inom vårt land först på senare tider uppstått och som ännu bedrifves endast i ringa omfång. Då *kulör*, icke innehållande sprit, tullbehandlas såsom sirup och i den officiella införselstatistiken ingår i uppgiften om sistnämnda vara, kan ur statistiken icke erhållas uppgift om införseln af *kulör*, men, enligt hvad inom utskottet blifvit upplyst, lär dock denna införsel uppgå till en i förhållande till den begränsade användningen af *kulör* icke obetydlig myckenhet. Ett högre skydd för den inhemska tillverkningen af denna vara synes därför vara af nöden, helst som den omständigheten, att stärkelsehalten i utländsk potatis är något större än i den svenska, i väsentlig mån bidrager till att tillverkningskostnaden blir större i Sverige än i andra länder. Utskottet kan emellertid icke biträda det i motionen framställda förslaget om tullsatsens bestämmande till 23,5 öre för kilogram, utan anser, att tullen bör sättas till samma belopp som tullen å potatismjöl, eller 20 öre för kilogram. Då denna tullsats skulle, utan att i märkbar mån inverka till höjning af priset å någon nödvändighetsartikel, möjliggöra utvecklingen af en ny inhemsk industri, hemställer utskottet,

10:o) att Riksdagen måtte, i anledning af förevarande motion, besluta, att tullsatsen för *kulör*, *icke innehållande sprit*, skall höjas till 20 öre för kilogram samt att i enlighet härmed tulltaxans bestämmelser angående *kulör* skola erhålla följande lydelse:

Kulör eller s. k. *vintinktur*:

innehållande sprit; tullbehandlas såsom Likör.

annan 1 kilogram 0: 20.

Uti ofvannämnda, inom Andra Kammaren väckta motionerna n:is 102 och 115, den förra af herrar *H. Holmlin* och *P. Andreasson* samt den senare af herr *P. O. Lundell*, hafva förslag framstälts om åsättande af tull å mur- och taktegel. De föreslagna tullsatserna äro enligt den förra motionen å vanlig tegelsten 5 kronor och å taktegel 10 kronor för 1,000 stycken samt enligt den senare motionen å såväl mur- som taktegel 5 kronor för 1,000 stycken. Härjemte föreslå herrar *Holmlin* och *Andreasson* en tullsats af 5 kronor för 1,000 stycken jemväl å tegelrör.

Lervaror.
(*Tegel.*)

Herrar *Holmlin* och *Andreasson* anföra i sin motion följande:

»Om mellanrikslagens uppsägning hafva olika tankar uttalats och uttalas ännu; säkert är emellertid, att mellanrikslagens upphörande i juli månad förra året medförde för Bohuslän, särskildt dess norra del, besvärliga rubbningar i näringslivet; ty man måste erkänna, att Bohuslän hade i Kristiania en utmärkt afsättningsort för sina landtmannaprodukter; men genom de höga tullar, som norska Stortinget åsatte svenska landtmannaprodukter, blefvo förhållandena i hög grad bedröfliga för landtmännen, särskildt derför, att norra Bohuslän åtminstone haft två missväxtår å rad, och jordbrukaren derigenom varit nödsakad att äfven till vrakpris sälja en del af kreatursstocken.

Den åsatta tullen verkar för vissa saker rent af som importförbud, såsom t. ex. 7 kronor 50 öre för en spädkalf eller 25 öre per kilo för slagtd gås. Den totala bristen på jernväg i norra Bohuslän gör det ock nästan omöjligt att komma till den andra afsättningsorten, Göteborg, emedan de stora öppna fjordarne, såsom Soten, Hjerterö- och Marstrandsfjordarne m. fl., hardt när omöjliggöra transporten till sjös.

Till följd häraf är stämningen bland landtmännen tryckt, och man frågar ofta och upprepade gånger: skola vi utan tull fortfarande mottaga en hel del norska varor, såsom tegelsten, tegelrör och taktegel, salt sill och annan salt fisk, hvilka varor skulle kunna åstadkommas inom landet i tillräcklig mängd?

Hvad tegelsten, tegelrör och taktegel angår, må här påpekas, att för 30 à 40 år sedan fans i norra Bohuslän ett och annat tjug mindre tegelbruk, vid hvilka en mängd arbetsfolk hvarje sommar hade lönande sysselsättning; men dessa mindre tegelbruk hafva genom den norska täflan måst nedläggas, det ena efter det andra, så att nu, oss veterligt, ej finnes ett enda kvar. Följden häraf har blifvit, att arbetsfolk nu måste i 100-tal söka arbete vid norska tegelbruk samt att norskt tegel afsättes i stor skala i Bohuslän, Göteborg och dess omnejd. Dessa arbetareskaror, i Norge kallade »grågäss och lergökar», skulle naturligtvis hellre mottaga arbete i hembygden nära sin familj, om sådant erbjödes dem.

Nu är förhållandet, att lera hafva vi uti Bohuslän uti tillräcklig mängd, arbetskraft hafva vi ju ock; hvarför då icke tillverka sten och pannor på eget område? Minska vi täflan med Norge genom att åsätta lämplig skyddstull, så torde inom några få år tegelindustrien snart åter börja att blomstra i Bohuslän äfvensom i vissa delar af Vestergötland och Halland; ty höjes priset i Göteborg å tegelvaror, har äfven Halland och Vestergötland nytta deraf.»

Herr Lundell erinrar, att, ehuru de flesta industrialster i vårt land erhållit nödigt tullskydd mot utländsk konkurrens, hade sådant ännu icke kommit tillverkningen af vanligt mur- och taktegel till del. Antagligen, yttrar motionären vidare, hade man ansett, att dessa artiklar till följd af de i förhållande till värdet dryga transportkostnaderna skulle ega skydd nog. Detta hade dock under senare tider visat sig icke vara fallet, utan hade, synnerligen från Tyskland, betydliga partier tegel blifvit införda till stort men för den inhemska tegeltillverkningen.

Tegeltillverkningen inom landet samt rikets in- och utförsel af ifrågasvarande varuslag har, såvidt af den officiella statistiken kunnat inhemtas, under nedannämnda år egt rum i den omfattning följande tabell utvisar:

Ar.	Tegelbrukens		Införsel.			Utförsel.		
	antal.	tillverkningsvärde.	Mur- och klinkertegel.	Taktegel.	Rör- och rördelar af lera.	Mur- och klinkertegel.	Taktegel.	Rör- och rördelar af lera.
		Kr.	St.	St.	Kg.	St.	St.	Kg.
1887 . .	262	2,444,527	13,713,791	1,156,997	—	10,390,700	—	—
1888 . .	248	2,584,124	10,179,337	1,470,515	—	20,560,479	—	—
1889 . .	265	2,932,067	8,243,786	1,665,050	—	21,446,750	17,000	—
1890 . .	292	5,022,570	3,791,142	1,788,082	—	22,874,338	26,500	—
1891 . .	425	5,478,146	1,681,391	1,327,047	—	25,620,194	42,200	—
1892 . .	440	5,130,232	3,287,813	1,404,816	16,842 *)	29,550,895	91,070	—
1893 . .	490	5,383,380	3,938,300	1,539,512	88,066	24,798,812	49,284	7,321,213
1894 . .	483	5,695,772	5,146,578	2,052,122	171,528	20,899,113	54,256	8,669,253
1895 . .	500	6,453,734	5,591,337	1,782,139	154,023	25,283,553	45,200	6,085,570
1896 . .	—	—	8,919,845	1,599,081	117,978	24,934,601	36,325	9,238,778

*) Införda från och med den 21 juni. Före den 21 juni 1892 hänfördes dessa varor under maskiner, redskap och verktyg, ej specificerade.

Mur- och taktegel hänföres enligt nu gällande tulltaxa till lervaror, andra slag, ej specificerade, hvilka äro tullfria. Rör och rördelar af lera

åsattes deremot af 1892 års riksdag — i enlighet med 1888 års tullkomité's och Kongl. Maj:ts förslag — en tullsats af 75 öre för 100 kilogram, hvilken tullsats ännu är gällande.

Den inhemska tillverkningen af mur- och taktegel har i allmänhet redan genom dessa varors i förhållande till värdet stora tyngd ett afsevärdt skydd mot utländsk konkurrens, i det att transportkostnaden i följd af nämnda omständighet måste i väsentlig grad höja priset på den från utlandet införda varan. Enligt hvad de statistiska uppgifterna visa, har äfven tegeltillverkningen under de senare åren vunnit allt större utveckling, hvarjemte utförseln af dess produkter på det hela taget är betydligt större än införseln. Den införsel, som förekommit, har hufvudsakligen egt rum från Norge, hvarifrån år 1896 införts 8,434,167 stycken mur- och klinkertegel och 1,597,881 stycken taktegel. Den öfriga införseln har deremot varit ganska ringa och har under nämnda år utgjort: af mur- och klinkertegel 151,165 stycken från Finland, 80,700 stycken från Danmark och 253,813 stycken från Tyska riket samt af taktegel 1,200 stycken från Tyska riket. Under samma år utfördes af mur- och klinkertegel till Norge 130,176 stycken, till Finland 173,537 stycken, till Ryssland 656,009 stycken, till Danmark 20,382,292 stycken och till Tyska riket 3,592,587 stycken samt af taktegel till Finland 21,125 stycken och till Danmark 15,200 stycken. Införseln från Norge synes emellertid icke utgöra tillräckligt skäl för åsättande af tull å tegel, helst som förutsättningarna för tegeltillverkningen icke lära vara sämre i Sverige än i Norge; och motionärernas förslag hafva heller icke grundats på något genom saklig utredning ådagalagd behof af skydd för inhemska tillverkning.

Hvad beträffar rör och rördelar af lera, så äro dessa artiklar, såsom ofvan omtalats, redan belagda med tull, och då införseln af denna vara är högst obetydlig i förhållande till utförseln, synes det utskottet uppenbart, att det tullskydd, som redan finnes, är fullt tillfyllestgörande.

Utskottet har sålunda ej funnit skäl att tillstyrka bifall till nu ifrågasvarande motioner, utan hemställer,

att Riksdagen måtte, med afslag å ifrågasvarande motioner, besluta

11:o) att gällande tullfrihet för *mur- och taktegel* skall bibehållas; samt

12:o) att tullsatsen å *rör och rördelar af lera* skall bibehållas oförändrad.

Metaller.
(Koppartråd).

Rubriken n:o 431 i gällande tulltaxa är af följande lydelse:

Metaller och ej specificerade arbeten deraf:

D. *Koppar* och deraf med zink, tenn eller annan oädel metall framställda legeringar, som messing, brons, nysilfver, britanniametall m. fl.:

arbetad:

tråd:

431. andra slag 1 kilogram 0: 10.

Härjemte är stadgadt, att *duk* skall beläggas med dubbla tullbeloppet å tråden, hvaraf den är förfärdigad.

Herr *Hazén*, med hvilken herrar *Carl Johansson* i Aflösa och *W. Bengtsson* instämt, föreslår nu den ändring i nyssnämnda tulltaxerubrik, att tullsatsen för tråd af mindre tjocklek än en millimeter måtte höjas till 30 öre för kilogram, hvaremot tullen för gröfre tråd enligt motionärens förslag skulle bibehållas vid dess nuvarande belopp. I bestämmelsen om tullbehandlingen af *duk* har motionären icke föreslagit någon ändring.

Efter erinran, att nu gällande tullsats blifvit åsatt vid 1888 års riksdag, anför motionären följande:

»Nu är det möjligt, att åberopade tullsats till en början var tillfyllestgörande, så ock att den ännu lemnar erforderligt näringsskydd för tråd från 1 millimeters tjocklek och derutöfver; men åtminstone för *finare* trådsorter har den, synnerligast på senare tiden, visat sig vara otillräcklig.

Denna erfarenhet har på känbart sätt gjort sig gällande å de trakter, der man idkar dragning af *finare* metalltråd såsom hemslöjd. Såsom dessa trakter må särskildt omnämnas Gnosjö och kringliggande socknar i vestra delen af Jönköpings län. Tillsammans med väfning af metallduk sträcker sig här förstnämnda metallslöjd långt tillbaka i tiden, och består den väsentligen deri, att gröfre tråd förvandlas till *finare* — en uppgift, vid hvilken arbetet naturligtvis måste mångfaldigas i samma mån, som tråden skall blifva *finare*.

Emellertid hotas denna industrigren genom alltför öfvermäktig konkurrens från utlandet — synnerligast från Tyskland.

Till stöd för detta påstående åberopas icke blott förenämnde näringsidkares klagan utan jemväl kommerskollegii redogörelser för de senare årens import med afseende på denna artikel. Af dessa framgår, att importen år 1894 var 102,889 kilogram, år 1895 252,206 kilogram — alltså mer än fördubblad. För år 1896 har den följande utseende: från Norge 1,649

kilogram, Finland 6, Danmark 7,920, Tyska riket 179,176, Nederländerna 651, Belgien 12,367, Storbritanien 72,498, Frankrike 95, eller tillsammans 274,362 kilogram, hvilket ju ock visar fortfarande förhöjning.

Exporten under sistnämnda år var endast 4,868 kilogram.

För 1897 är importen ej annu fullständigt känd; men genom benäget tillmöteskommande från kongl. generaltullstyrelsens statistiska byrå har det inhemtats, att importen i hög grad förökats. Till belysning häraf upptages här åberopade uppgift enligt efterskrifna lydelse: »Uppgift å rikets import under januari—november samt en del af december år 1897 af nedan-skrifne varuartikel.

»Metaller och ej specificerade arbeten deraf: *koppar* och deraf med zink, tenn eller annan oädel metall framställda legeringar, såsom *messing*, brons, nysilfver, britanniametall m. fl. Arbetad: *tråd andra slag*», till Stockholm 311,197 kilogram, Göteborg 28,383, Malmö 4,571, Kalmar m. fl. 27,017, gränsen m. fl. 5,629, Norrland 346; tillhopa 377,143.

Stockholm den 27 januari 1898.

H. Miltopæus,

statistiker hos kongl. generaltullstyrelsen.»

Nu är det sant, att åberopade industri ej kan räknas till vårt lands större näringskällor; men då den synes vara helt naturlig för vårt land med dess rikedom på både vattenkraft och brödsökande arbetare — då den i öfrigt sedan lång tid tillbaka här förefinnes och kring densamma flere hem äro knutna, som deraf hafva sin bergning, så är det naturligtvis tillbörligt, att den må på erforderligt sätt blifva innesluten i det fosterländska närings-skydd, som för andra områden gjort sig gällande.»

Importen af ifrågavarande artikel har enligt den officiela statistiken under nedannämnda år utgjort:

år 1887	74,383 kilogram
» 1888	67,656 »
» 1889	196,382 »
» 1890	209,118 »
» 1891	319,729 »
» 1892	386,569 »
» 1893	215,186 »
» 1894	102,889 »
» 1895	252,206 »
» 1896	274,362 »

Om än införseln af ifrågavarande artikel, på sätt motionären framhåller, under åren 1895 och 1896 icke obetydligt öfverstigit införseln deraf under år 1894, torde dock detta icke böra tillmätas alltför stor betydelse. Af ofvanstående tabell synes, att införseln under de närmaste åren före år 1894 varit ganska anseelig och särskildt under åren 1891 och 1892 uppgått till ännu högre belopp än under förstnämnda två år. Utskottet drager häraf den slutsats, att den stegrade införseln af ifrågavarande varuslag varit beroende af större telegraf- eller telefonanläggningar. En förhöjd tullsats å koppartråd vore säkerligen på den ståndpunkt, på hvilken den svenska trådtillverkningen nu befinner sig, till skada för förenämnda anläggningar och för den elektriska industriens utveckling; och då för öfrigt någon närmare utredning angående behovet af en sådan förhöjning icke af motionären förebragts, kan utskottet icke biträda motionärens förslag, utan hemställer,

13:o) att ifrågavarande motion angående ändring i rubriken n:o 431 i gällande tulltaxa icke måtte af Riksdagen bifallas.

Patroner.

Enligt gällande tulltaxa drager artikeln patroner, oladdade eller endast försedda med tändsats, en tull af 35 öre för kilogram. I ofvanberörda, af herr Hjelmérus väckta motion föreslås nu, att denna tullsats måtte höjas till 50 öre för kilogram samt att, för den händelse förhöjd tullsats äsättes ifrågavarande artikel, Riksdagen derjemte måtte besluta, att tullförhöjningen skall, såsom tilläggsavgift till nu gällande tulltaxa, jemväl innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt ifrågavarande beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville, så fort ske kan, förordna om beslutets trädande i kraft.

Till stöd för berörda hemställan anför motionären:

»På grund af bevillningsutskottets memorial n:o 27 vid 1896 års riksdag beslöt Riksdagen, att tullen å med krut eller annat sprängämne laddade patroner skulle höjas från förutvarande 12 öre per kilogram till 35 öre eller med 23 öre per kg.

Deraf borde hafva följt, att tullen för oladdade eller endast med tändsats försedda patroner äfven höjts, i synnerhet som en ny fabrik för tillverkning af dylika patroner under denna förutsättning redan blifvit anlagd och börjat sin verksamhet.

Så blef emellertid icke förhållandet, utan den för oladdade patroner stadgade gamla tullsatsen, som varit gällande alltsedan dessa patroner i tulltaxan före år 1880 hänfördes till artikeln krut, förblef oförändrad, hvilket gör, att den nya tillverkningen här i landet nedtryckes af den utländska konkurrensen, så att den icke kan existera.

Då de ifrågavarande patronerna till hufvudsaklig del tillverkas af papper, borde de väl åtminstone draga samma tull som pappersarbeten eller 50 öre per kilogram.»

I enlighet med 1888 års tullkomités hemställan föreslog Kongl. Maj:t i sin till 1892 års riksdag aflåtna proposition med förslag till ny tulltaxa, att tullen å nu ifrågavarande artikel måtte höjas från 35 öre till 50 öre för kilogram. Bevillningsutskottet hemställde, att gällande tullsats måtte bibehållas oförändrad; och denna utskottets hemställan blef af Riksdagen bifallen. Sedan dess har tullsatsen å oladdade eller endast med tändsats försedda patroner alltjemt utgjort 35 öre för kilogram, hvaremot, på sätt motionären erinrat, tullen å laddade patroner, i sammanhang med den vid 1896 års riksdag beslutade höjningen af tullen å åtskilliga slag af krut, höjdes från 12 öre till 35 öre för kilogram.

Enligt den officiela statistiken har införseln af patroner, oladdade eller endast försedda med tändsats, under nedannämnda år utgjort:

År 1887.....	13,390	kilogram
» 1888.....	14,737	»
» 1889.....	15,573	»
» 1890.....	15,042	»
» 1891.....	24,030	»
» 1892.....	16,476	»
» 1893.....	21,647	»
» 1894.....	17,746	»
» 1895.....	20,908	»
» 1896.....	28,839	»

Ofvanstående uppgifter omfatta patronhylsor af såväl papper som metall, hvilka olika slag icke särskiljas i den officiela statistiken. Sannolikt är dock, att största delen utgöres af metallhylsor, som införts för skytteföreningarnas räkning.

Såsom hufvudsakligt skäl för höjandet af ifrågavarande tullsats har motionären anført, att tullen å patronhylsor af papper borde vara lika hög som tullen å olackerade pappersarbeten. Tillverkningen af patronhylsor

af papper är emellertid icke fullt jemförlig med tillverkningen af andra pappersarbeten, af hvilka flere fordra vida omständigare behandling än patronhylsor. Härtill kommer, att alla materialier och öfriga förutsättningar för tillverkningen af dylika hylsor förefinnas inom vårt land. Enär det nuvarande tullskyddet för tillverkning af papperspatroner uppgår till omkring 20 procent af varuvärdet, synes någon höjning af detta skydd icke böra ifrågakomma, helst en sådan åtgärd möjligen skulle kunna genom stegradt pris på patronhylsor inverka menligt på en under de senaste tiderna påbörjad export af laddade patroner.

Utskottet hemställer därför,

14:o) att gällande tullsats å *patroner, oladdade eller endast försedda med tändsats*, måtte bibehållas oförändrad; och

15:o) att, vid bifall till utskottets under nästföregående punkt gjorda hemställan, motionärens yrkande angående tiden för tillämpningen af den utaf honom föreslagna tullsatsen å ifrågavarande artikel måtte anses hafva förfallit.

Silke.

Herr *Anderson* föreslår i sin ofvanberörda motion, att Riksdagen måtte besluta,

a) att tullen för silke, färgadt eller blekt, skall höjas till 3 kronor per kilogram;

b) att silke, rått ofärgadt, åsattes en tull af 2 kronor per kilogram;

c) att, under förutsättning, att den här ofvan föreslagna tullen varder af Riksdagen beslutad, Riksdagen jemväl måtte besluta, att rätt till restitution af tullmedlen vid utförsel af helsidenväfnad eller dukar utslutande af silke skall beslutas till samma belopp som före upphäfvandet af råsilkestullen 1897.

Vid 1893 års riksdag åsattes rätt ofärgadt silke, som förut varit tullfritt, en tullsats af 2 kronor för kilogram, hvarjemte tullen å färgadt eller blekt silke höjdes från 1 krona till 3 kronor för kilogram. Sistlidet år hemställde bevillningsutskottet, vid behandling af väckt motion om nedläggning af tullen å rätt, ofärgadt silke till 1 krona för kilogram, att dy-

likt silke måtte blifva tullfritt samt att tullen å färgadt eller blekt silke måtte nedsättas till 1 krona för kilogram. Denna utskottets hemställan bifölls af Första Kammaren, men afslogs af Andra Kammaren samt bifölls derefter af Riksdagen i gemensam votering. För sidenväfnader åsattes, efter upphörandet af förut gällande handelstraktat med Frankrike, af 1892 års Riksdag följande ännu gällande tullsatser, nemligen för helsiden 8 kronor och för halvesiden 3 kronor för kilogram.

Efter erinran om nyssnämnda vid 1892 och 1893 års riksdagar beslutade förändringar i tullen å sidenvaror och silke anför motionären följande:

»Nästförlidna Riksdags bevillningsutskott föreslog att borttaga råsilkestullen af det skäl, att råsilke användes numera i större utsträckning vid tillverkning af sådana varor, som icke utgöra lyxartiklar, såsom beståndsdelar i klädesvaror, till öfverspinning af elektriska ledningar med flera tekniska ändamål.

Utskottets förslag antogs i Första Kammaren, men förkastades i den Andra Kammaren; men i den gemensamma voteringen segrade utskottets förslag eller borttagande af tull på råsilke med 180 röster mot 177. Att frågan fick denna utgång torde bero derpå, att många, som deltog i den gemensamma omröstningen, voro frånvarande, då frågan strax före påskferierna debatterades i Andra Kammaren, och således ej voro i tillfälle att taga del af de tungt vägande skäl, som der anfördes för bibehållandet af råsilkestullen och som föranledde kammaren att utan votering fatta sitt beslut.

Hvad klädesvarorna beträffar, deri silke ingår, torde vara alldeles obehöfligt att borttaga råsilkestullen, då 1892 års Riksdag höjde tullen på kläder från 20 till 100 procent af tygets värde, då i kläderna silke ingått till någon del. De elektriska ledningstrådar, som före år 1892 voro tullfria, åsattes vid nämnda års riksdag en tull af 1 krona per kilogram, och dessa tullsatser må väl räcka bra till som tullskydd för att tåla vid en råsilkestull af 2 kronor.»

Såsom ytterligare skäl för den nu gjorda framställningen anför motionären vidare, att silke vore till hufvudsaklig del en lyxartikel och att detsamma därför borde vara underkastadt en måttlig finanstull samt att det tullskydd, sidenfabrikationen för närvarande åtnjöte, vore alltför högt utan tull å råsilke.

Nästlidet års bevillningsutskott yttrade i sitt betänkande angående tullen å silke följande:

»Den nu stadgade tullsatsen för rått ofärgadt silke åsattes af 1893 års Riksdag hufvudsakligen i ändamål att med skatt belägga silke och deraf förfärdigade varor, som ansågos utgöra lyxartiklar, följaktligen såsom en finanstull, hvarjemte förhållandet mellan denna tullsats och de redan förut bestämda tullsatserna för siden ansågs blifva det rätta för att utgöra ett väl afpassadt skydd för sidenfabrikerna.

Sedan nämnda tid hafva emellertid förhållandena gestaltat sig annorlunda. Råsilke användes numera i långt större utsträckning vid tillverkning af sådana varor, som icke utgöra lyxartiklar, såsom beståndsdel i klädesvaror, till öfverspinning af elektriska ledningar, hvilket sistnämnda slag af varor är föremål för en allt mer framåtgående tillverkning inom landet, äfvensom till flere andra tekniska ändamål, då ett hållbart material erfordras. Utskottet anser därför grundad anledning förefinnas att, för främjande af de näringar, för hvilka råsilke utgör ett ofta använt råämne, icke blott, såsom motionären föreslagit, nedsätta tullen å detta ämne, utan att till och med helt och hållet upphäfva densamma. Utskottet förbiser dervid ingalunda, att genom en sådan åtgärd ett högre tullskydd beredes sidenfabrikerna än det, som af 1893 års Riksdag bestämdes och då ansågs vara det rätta. I betraktande deraf, att sidenfabrikationen, hvaraf i början af 1870-talet det årliga tillverkningsvärdet uppgick till mer än en million kronor, sedermera nästan är från år gått tillbaka, så att år 1894 tillverkningsvärdet uppgick till allenast 400,000 kronor, synes dock någon betänklighet icke böra hysas mot beviljandet af ett högre skydd åt denna näring. I detta hänseende torde ock böra erinras, att 1888 års tullkomité för denna industri föreslog ett ännu högre tullskydd, nemligen för helsiden 12 kronor och för halvesiden 4 kronor för kilogram, äfvensom att, i händelse tullen för rått ofärgadt silke upphäfves, sidenfabrikerna gå miste om den fördel de nu ega att vid utförsel af sina produkter erhålla restitution af tullmedlen.

Hvad deremot silkesfärgerierna beräffar, torde med hänsyn dertill, att färglönen i allmänhet, enligt hvad utskottet inhemtat, utgör från två till tio kronor för kilogram, något högre tullskydd än det, som för närvarande är stadgadt, icke böra beviljas, helst som detta skydd ofta i verkligheten är större än hvad skilnaden mellan tullsatserna för ofärgadt och färgadt silke utvisar, i det att silke i vissa fall vid färgning ökar i vikt. Om tullen för ofärgadt silke borttages, bör därför, till bibehållande af nu rådande proportion i förevarande afseende mellan rått ofärgadt, å ena, samt färgadt eller blekt silke, å andra sidan, tullen å denna senare vara i motsvarande mån nedsättas och följaktligen bestämmas till 1 krona för kilogram.»

De nästlidet år beslutade förändringarna i fråga om tullen å silke hafva trädt i kraft med ingången af innevarande år. Någon omständighet, som talar för återgång till förut gällande tullsatser å dessa varor, har enligt utskottets förmenande icke inträffat. Utskottet hyser i denna fråga samma uppfattning, som inom 1897 års bevillningsutskott gjort sig gällande, och tillåter sig fördenskull åberopa dettas i saken afgifna, här ofvan intagna utlåtande, i hvilket utskottet till alla delar instämmer. Det lär icke heller kunna bestridas, att täta rubbningar i tullagstiftningen utöfva ett menligt inflytande på de näringsgrenar, som deraf träffas; och jemväl detta förhållande finner utskottet utgöra ett synnerligen talande skäl för afslag å ifrågavarande motion.

Under förutsättning att Riksdagen biträder utskottets åsigt om bibehållande af gällande tullfrihet å rätt ofärgadt silke, lærer bifall till motionärens i punkten c) framställda yrkande om rätt till restitution af tullmedlen vid utförsel af helsidenväfnad eller dukar uteslutande af silke icke kunna ifrågakomma.

Utskottet hemställer,

16:o) att gällande tullfrihet för *silke, rätt, ofärgadt*, måtte bibehållas; och

17:o) att tullen å *silke, färgadt eller blekt*, måtte bibehållas.

Såsom en följd af utskottets under punkten 16:o) här ofvan gjorda framställning får utskottet hemställa,

18:o) att motionärens yrkande om rätt till restitution af tullmedlen vid utförsel af helsidenväfnad eller dukar uteslutande af silke måtte varda af Riksdagen afslaget.

Bestämmelserna i gällande tulltaxa angående naturliga blommor och lefvande växter äro af följande lydelse:

Blommor:

naturliga, afskurna, äfvensom qvistar och blad,
friska eller torkade, ej specificerade:
till prydnad användbara, lösa eller samman-
bundna:

45.	blommor	1 kilogram	3: —
46.	qvistar och blad	1 kilogram	0: 50
47.	andra slag	—	<i>fria.</i>

Växter.
Blommor.

Växter:

717. lefvande, alla slag 1 kilogram 0: 10

Anm. 1. Afdrag i vigten medgifves ej för närmaste emballage, såsom balja eller kruka med jord, bastmattor m. m.

Anm. 2. Väger en växt mer än 10 kilogram, skall för den öferskjutande vigten tullen beräknas efter endast 3 öre per kilogram.

Herrar Mallmin och Redelius föreslå nu, dels att efter orden: »Blommor: naturliga, afskurna», måtte införas orden: »eller med rötter försedda», dels ock att tullsatserna måtte höjas, för rubriken n:o 45 blommor till 5 kronor, för rubriken n:o 46 qvistar och blad till en krona samt för rubriken n:o 717 lefvande växter till 20 öre, allt för 1 kilogram.

Införseln af de artiklar, för hvilka i den nu föreliggande motionen ändring i tullsatserna ifrågasättes, har enligt den officiella statistiken under nedannämnda år utgjort:

År.	Blommor.	Qvistar och blad.	Växter, levvande.
	Kg.	Kg.	Kg.
1890	3,010	23,316	111,974
1891	3,022	22,989	100,824
1892	2,712	26,811	109,476
1893	2,780	22,893	158,427
1894	3,413	27,217	178,779
1895	3,953	27,974	205,960
1896	5,234	33,350	287,346

Efter en redogörelse för de nu gällande tullsatserna och för införseln af ifrågavarande artiklar under åren 1890, 1895 och 1896 anföres i motionen följande:

»Man finner sålunda en betydlig stegring af importen beträffande alla upptagna grupper. Men stegringen är jemförelsevis ovanligt stor hvad beträffar gruppen 'växter'. Detta beror derpå, att man vid import af blommor, särskildt i fråga om blommor, hvilka äro afsedda endast för binderiarbete och som införas knippvis, genom att låta ett fåtal lökar eller rötter sitta kvar, gifver åt knippena utseende af lefvande växter, hvarigenom man lyckas få blommor tullbehandlade såsom 'levvande växter' och sålunda undgår den för 'blommor' gällande högre tullsatsen.

Med hänsyn tagen till nu anmärkta missförhållande, synas ofvan anförda siffror om importen ådagalägga, att gällande tullsats på hit-hörande område icke motsvarar sitt syfte. Landets trädgårdsodlare hafva jemväl, såsom närslutna protokoll vid trädgårdsodlaremötet den 14 mars 1897 samt på förfrågan ingångna svar från ett stort antal trädgårdsodlare i skilda delar af riket utvisa, vid behandling af frågan ganska samstämmigt uttalat den uppfattning, att i allmänhet blommor och andra prydnadsväxter af den art, nu är i fråga, till kvaliteten fullt jemförliga med dem, som hit införas, kunna produceras här i landet, men att, helst som kommunikationerna med kontinenten blifva allt snabbare och billigare, ökad tullskydd är en nödvändig förutsättning för en sådan utveckling af den svenska trädgårdsodlingen, att den kan bestå i täflan med utlandet på detta område. Vid sådant förhållande och då ifrågavarande näring, som måste söka sina afnämare inom den jemförelsevis mera burgna delen af befolkningen, kan erhålla ett tillräckligt tullskydd, utan att de fattigare klasserna annorledes beröras deraf, än att genom näringens uppblomstring beredes ökad tillgång till arbetsförtjenst, synes det vara önskvärdt att på ifrågavarande område erhålla ett mera effektivt skydd.»

Vid 1885 års riksdag åsattes blommor, naturliga, friska eller torkade, hvilka förut varit tullfria, en tullsats af 30 öre för kilogram. Denna tullsats höjdes sedermera af 1888 års Riksdag till 2 kronor för kilogram, hvilken tullsats utsträcktes att gälla äfven qvistar och blad, friska eller torkade, hvarefter slutligen vid 1889 års riksdag tullsatserna för naturliga blommor samt qvistar och blad bestämdes sådana de ännu äro gällande. Lefvande växter, hvilka likaledes förr voro tullfria, åsattes vid 1888 års riksdag en tull af 30 öre för kilogram. I enlighet med 1888 års tullkomités förslag nedsattes dock åter denna tullsats vid 1892 års riksdag till sitt nuvarande belopp 10 öre för kilogram.

På grund af Sveriges stränga klimat i jemförelse med de sydligare ländernas är trädgårdsodlingen här i landet i behof af ett särskildt högt tullskydd för vissa af dess alster, om ej odlingen af dessa skall omöjliggöras genom införseln från utlandet. Till dessa alster höra i främsta rummet naturliga blommor, och att den nu gällande tullsatsen för dessa är alltför låg, framgår bäst af den betydliga och på senaste åren alltjemt växande importen af sådana. Genom höjning af denna tullsats till det af motionärerna föreslagna beloppet skulle otvifvelaktigt ett godt stöd gifvas åt den inhemska blomsterodlingen och en del af de medel, som nu utgå

till utlandet för inköp af blommor, skulle komma den arbetande befolkningen inom landet till godo. Att priset på blommor genom en sådan åtgärd fördyras, torde icke böra medföra någon betänklighet deremot, då blommor äro lyxvaror, som hufvudsakligen användas af de förmögnare samhällsklasserna. Som emellertid den för blommor stadgade tullsatsen kan undgås derigenom, att rötterna vid införseln få qvarsitta på den blommande växten, som vid sådant förhållande hänföras till tulltaxans rubrik »Växter: lefvande», torde det, på sätt motionärerna jemväl föreslagit, böra uttryckligen stadgas, att jemväl för blommor, försedda med rötter, skall gälla den för afskurna blommor stadgade tull.

Hvad beträffar motionärernas förslag om förhöjning af tullsatserna för qvistar och blad samt för lefvande växter, äro dessa tullsatser redan nu så höga, att de ofta utgöra 50 och ända till 200 procent af varans värde. En del af dessa varor, synnerligast qvistar af cypress, hvilka användas till begravningskransar, brukas numera så allmänt, att de icke kunna anses uteslutande såsom lyxartiklar och skulle genom en tullförhöjning till det af motionärerna föreslagna beloppet blifva oskäligen fördyrade. Hvad angår tullsatsen för lefvande växter, torde denna i betraktande deraf, att vigten af krukor och baljor med jord, bastmattor m. m. dylikt inberäknas i den tullpliktiga vigten, böra anses tillräckligt hög, sådan den för närvarande är stadgad. Utskottet finner sig därför icke kunna biträda motionärernas förslag i dessa delar; och hemställer utskottet,

19:o) att tullsatsen för *naturliga, afskurna blommor* måtte höjas till 5 kronor för kilogram;

20:o) att rubriken n:o 45 i gällande tulltaxa skall erhålla följande förändrade lydelse:

Blommor:

naturliga, afskurna *eller med rötter försedda*, äfvensom qvistar och blad, friska eller torkade, ej specificerade:
till prydnad användbara, lösa eller sammanbundna:

45. blommor

21:o) att gällande tullsats å *naturliga qvistar och blad* måtte bibehållas oförändrad, samt

22:o) att gällande tullsats å *levvande växter jemväl* måtte bibehållas oförändrad.

Utskottet, som jemväl till behandling förehaft en af herr *H. Odencrants*, *Velocipeder*. inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 63, om ändrade bestämmelser i fråga om tullen å velocipeder eller delar deraf, har i anledning af sent inkomna upplysningar i detta ämne, hvilka påkalla närmare utredning, funnit sig böra uppskjuta den vidare behandlingen häraf, hvadan utskottet framdeles kommer att meddela utlåtande öfver nämnda motion, hvilket utskottet får

23:o) för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 18 mars 1898.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

vid *punkterna* 1:o) och 2:o)

af herr af *Burén*, som anført:

»*Då* kongl. domänstyrelsen efter mångårig erfarenhet funnit tyskt tallfrö vara så skadligt och af så smittofarlig beskaffenhet, att kongl. domänstyrelsen förbjudit dess användande vid skogsodlingar å statens skogar,

då våra mest framstående fackmän på detta område intygat, att det vore synnerligen önskvärdt och lyckligt för våra skogsodlingar, om all införsel af tall- och granfrö kunde förbjudas,

då jag ingalunda är öfvertygad om att utskottets förslag förmår att utestänga öfverlegadt sådant frö ej heller en ofta förekommande öfverproduktion af utländskt skogsfrö, och ett bifall till min motion ovilkorligen måste medföra en större trygghet emot införsel häraf,

då ingen säkerhet finnes för att sådant öfverlegadt frö och en eventual öfverproduktion af utländskt skogsfrö under namn af finskt och norskt frö införes öfver Finland eller Norge, der med vårt svenska frö jemförliga kvaliteter kunna produceras,

då frökontrollen, huru densamma än må vara anordnad, är vanmäktig att aflägsna faran och den sämre fröhandeln icke drager i betänkande att uppblanda svenskt frö med utländskt frö samt att uppgifva och sälja utländskt frö för svensk vara, och

då det måste vara af synnerlig vikt, att ett beslut härom måtte träda i kraft så fort ske kan,

så hemställer jag vördsamt, att Riksdagen med afslag å utskottets förslag måtte bifalla min i ämnet väckta motion.»

samt af herr *Meyer*, hvilken anført:

»Ehuru jag, i likhet med motionären, anser, att det tyska skogsfröet icke bör här i landet användas, kan jag dock icke biträda utskottets förslag, alldenstund de föreslagna tullsatserna skulle träffa icke allenast det tyska, utan äfven det norska och och finska fröet.

Dessa båda sistnämnda sorter äro nemligen lika goda och lämpliga för skogsodling här som svenskt frö, och deras fördyrande skulle verka

hämmande på den skogsodling, för hvars befrämjande vi böra göra allt hvad göras kan.

Dertill kommer, att skogsodlarne *numera* måste anses hafva full kännedom om den fara, användande af tyskt utsädesfrö medför, hvarför det ock torde kunna få antagas, att de icke af detsamma lägre pris skola låta förleda sig till att begagna sådant.

En tullförhöjning i syfte att bereda ökad skydd åt den inhemska fröklängningsindustrien anser jag alldeles obehöflig, då denna industri redan nu lemna en mycket god vinst, och hemställer jag därför,

att Riksdagen måtte afslå såväl den väckta motionen som utskottets med anledning af densamma gjorda hemställan.»

vid punkten 4:o)

af herr *Cavalli*, som anført:

»I södra delarne af landet användes till stor del utländskt, hufvudsakligen schlesiskt klöfverfrö, hvilket föredrages framför det svenska, dels på grund deraf, att det lemna en tidigare skörd än detta och i följd deraf bereder större möjlighet för erhållande af ytterligare en skörd under året, dels ock emedan den klöfver, som uppdrages af svenskt frö, genom sina grofva stjelkar och mindre bladmassa eger mindre fodervärde än den schlesiska samt erfordrar längre tid för torkning. Tull å klöfverfrö skulle därför förorsaka nämnda delar af landet olägenheter. I vissa trakter anses väl svenskt klöfverfrö vara bättre än det utländska, och sannolikt är, att det svenska fröet derstädes användes, oberoende af huruvida tull finnes stadgad eller ej, men i andra delar åter odlas icke klöfverfrö, enär jordbrukarne finna med sin fördel förenligt att köpa klöfverfrö och dererott tillgodogöra sig den skörd, som genom fröodling skulle gå förlorad. Att genom åsättande af ifrågavarande tullsats fördyra klöfverfröet skulle för dessa jordbrukare medföra en ökad utgift och skulle under de år, då, såsom stundom händer, behofvet af klöfverfrö icke kan fyllas inom landet, otvifvelaktigt vara till skada för jordbruket.

På dessa skäl har jag funnit mig icke kunna biträda utskottets betänkande i denna del, utan hemställer,

att gällande tullfrihet för *klöfverfrö* måtte bibehållas.»

af herr *Weinberg*, som anförde:

»Då syftet att, genom åsättande af tull å klöfverfrö, förhindra användandet af underhaltigt sådant enligt mitt förmenande icke skulle vinnas;

då i större delen af södra Sverige, uteslutande eller vid sidan af den svenska, odlas schlesisk rödklöfver, som der lemna tidigare och värdefullare höskörd, tidigare bete samt i allo föredrages framför den svenska;

då landets produktion af rödklöfverfrö hittills icke torde kunnat fylla behofvet och hvarken motionärerna eller utskottet anförde, att det pris, det inhemska fröet betingat, trots den betydliga importen af utländskt lemnat odlaren otillfredsställande ersättning; samt

då, vid inträffande svår bergning eller ogynnsamt fröår i landet, bristen på dugligt svenskt frö måste fyllas genom import, har jag icke kunnat biträda utskottets beslut, utan ansett,

att utskottet, beträffande tull å klöfverfrö, bort afstyrka de i ärendet väckta motionerna.»

af herrar *G. Jansson*, *Lundström*, *Meyer* och *H. Eriksson*;

samt af herrar *Elis Nilsson* och *O. Persson*, hvilka anförde:

»Vid behandling af föreliggande betänkande hafva vi icke kunnat dela den uppfattning, hvartill flertalet af bevillningsutskottets ledamöter kommit. Den erfarenhet, som under en lång följd af år inom södra delen af vårt land genom en betydlig klöfverodling vunnits, har visat, att klöfverfrö icke utan i undantagsfall kan frambringas och icke på långt när tillfredsställa behofven af en vara, som nu blifvit nödvändig för ett intensivt jordbruks bedrifvande. Om väderleks- och klimatsförhållanden någon gång gjort det möjligt att erhålla ett fullgodt utsäde af den egna klöfverskörden, har detta förekommit mera sällan, och flere år hafva kunnat förgå, utan att något frö af egen skörd erhållits.

De teoretiska undersökningar, som af hushållningssällskapen genom sakkunnigas kontroll verkstälts, hafva gifvit resultat, samstämmiga med de praktiska försöken öfverallt inom södra Sverige. Vid den inom Första Kammaren af herr *C. P. af Burén* väckta motion har motionären bifogat bevis om fördelarna af att använda det inhemska klöfverfröet. Det är troligt, att motionären inhemtat upplysningar från samtliga länen, men aktat nödigt bifoga endast sådana, som öfverensstämma med hans egen uppfattning i saken. Med anledning deraf tillåta vi oss bifoga ett utlåtande från föreståndaren för frökontrollstationen inom Kristianstads län,

lektorn L. J. Wahlstedt, hvilken genom mångårig verksamhet under sällspordt nit och intresse förestått frökontrollen inom länet och såväl inom som utom detsamma vunnit erkännande såsom sakkunnig på ifrågavarande område.

»Beträffande den frågan», skrifver lektor Wahlstedt, »huruvida vi i vårt land kunna producera klöfverfrö för eget behof, är svaret med afseende på Skåne (äfvensom Blekinge och södra Halland) mycket lätt att gifva. *Sådant kan omöjliggen ske.* Visserligen torde mellersta Sverige under somliga år kunna producera *tillräckligt stora quantiteter* för att fylla äfven södra Sveriges behof, men det i mellersta Sverige producerade rödklöfverfröet är alldeles olämpligt för det skånska klimatet. För det första saknar nemligen rödklöfver från mellersta Sverige den härdighet, som kräfves för Skånes i allmänhet snöfattiga vintrar och långa, kalla, blåsiga vårar med nattfroster och blida dagar.

För det andra utvecklar sig den svenska rödklöfvern här i Skåne mycket långsammare, så att den första skörden blir färdig 1 à 2 veckor senare än af den mellaneuropeiska (s. k. schlesiska) varieteten. Detta återverkar naturligtvis i ännu högre grad på den andra skörden.

För det tredje lemna svenskt rödklöfverfrö, äfven om växten icke lidit af vintern, betydligt ringare skörd, alldenstund den är ungefär $\frac{1}{2}$ fot kortare.

Sådan är den erfarenhet, man i södra Sverige genom talrika försök vunnit rörande svensk rödklöfver.

Icke heller kan södra Sverige sjelft med fördel producera klöfverfrö till fyllande af sitt behof. Detta beror helt enkelt på det sydsvenska klimatets beskaffenhet. Om nemligen den *första* skörden skulle användas till frö, så kan en andra skörd icke hinna att utveckla sig så kraftigt, att den lemna någon afsevärd foder mängd. Sökte man åter, i likhet med bruket i mellersta Europa, att låta den andra skörden mogna till frö, så skulle fröskörden de flesta år icke hinna fullständig utveckling och endast undantagsvis lemna nöjaktig skörd. Talrika odlingsförsök hafva under de senaste 10—15 åren blifvit gjorda, men alltid med mindre godt resultat.»

Af det här sagda framgår med all önskvärd tydlighet, att vi fortfarande äro i behof af schlesiskt klöfverfrö, och en tull derå skulle icke göra jordbrukarne någon nytta, utan desto mer vid en inträffad felslagen skörd inom landet betydligt skada desamma. Beträffande påståendet, att tullen skulle skydda för inport af dålig vara, behöfves icke något vidare bemötande; den sänre varan måste ju nödvändigt äsättas samma tull som den bättre, och det torde nog för de flesta af våra jordbrukare vara klart, att endast det bästa är godt nog till utsäde.

På grund af hvad här blifvit anfördt,

yrka vi afslag å såväl motionerna i fråga som bevillningsutskottets hemställan beträffande tullen å klöfverfrö.»

vid punkten 5:o)

af herrar *G. Jansson, Lundström, Meyer* och *H. Eriksson*;

vid punkten 7:o)

af herrar *Almström, M. S. Nisser, friherre Klingspor, Bergendahl* och *Petri*;

vid punkten 10:o)

af herr *Fredholm*;

vid punkterna 16:o), 17:o) och 18:o)

af herr *Fredholm*, som anfördt:

»Genom den af herr O. Anderson i Hasselbol väckta motionen (n:o 68) om ändrade bestämmelser i fråga om tull å silke har denna tull nu för fjerde gången under de senaste sex åren blifvit gjord till föremål för Riksdagens handläggning. Vid sådant förhållande torde det icke få anses obehöfligt att i minnet återföra den behandling, Riksdagen tillförene egnat denna fråga. En sådan rekapitulation är synnerligen egnad, att lemna den med ärendet förut icke förtrogna en rätt inblick i frågans natur och erbjuder för öfrigt åtskilligt af intresse beträffande det sätt, hvarå tullfrågor understundom behandlas af Riksdagen.

Vid den genomgripande förändring af tulltaxan, som af 1892 års Riksdag företogs, åsattes jemväl »af silke förfärdigade varor» högst betydligt höjda tullsatsar. Ifrån att tullen per kilogram å af silke förfärdigade band, väfnader, snörmakarearbeten och spetsar varit 2,80 kronor samt å skodon af siden 2,35 kronor, höjdes nämnda år tullen å band och väfnader till 8 kronor, å skodon, strumpor och snörmakarearbeten till 9 kronor samt för spetsar till 12 kronor. Samtidigt beslöt Riksdagen, att tullen å kläder i allmänhet skulle utgå med en från 20 % till 50 % gjord förhöj-

ning i den tull, som blifvit åsatt det tyg, hvaraf kläderna hufvudsakligen består, men för de fall, att silke ingår i kläderna till någon del, med 100 % förhöjning i den för tyget stadgade tull. Slutligen åsattes vid sistnämnda riksdag med silke öfverspunnen koppar- eller bronstråd, som före år 1892 varit tullfri, en tullsats af 1 krona per kilogram. Det motiv, som bevillningsutskottet vid flertalet af förenämnda artiklar företrädesvis anförde för de af utskottet föreslagna och af Riksdagen antagna så betydliga tullförhöjningarne, var, att förenämnda artiklar utgjorde lyxvaror, hvilka i denna sin egenskap voro synnerligen lämpliga att göras till föremål för hög tullbeskattning. Deremot fäste bevillningsutskottet icke något afseende vid att de höga tullarne skulle för idkarne af de näringar, som sysselsätta sig med tillverkning af de färdiga fabrikaten medföra ett öfver måttan högt tullskydd, såvida icke samtidigt tull åsattes silke såsom varande råmaterial till de färdiga fabrikaten. Detta underkännande af en annars äfven af tullvänner erkänd och såsom mycket viktig ansedd regel, eller den, att hvarje tullskydd skall vara noga och väl afpassadt för sitt ändamål, föranledde *alla* Andra Kammarens utskottsledamöter — af hvilka friherre von Schwerin, Fredholm, G. Jansson i Krakerud och S. M. Olsson i Sörnäs fortfarande äro ledamöter af utskottet — att afgifva en reservation i syfte att få tull å silke åsatt. Vid ärendets behandling i kamrarne ansågo likväl kamrarnes talmän sig icke kunna göra reservationen till föremål för proposition.

Med anledning af denna frågans utgång väckte friherre von Schwerin vid 1893 års riksdag motion om tull å silke, och bevillningsutskottet tillstyrkte då de tullsatser för ofärgadt och färgadt silke, som motionären nu föreslagit att återinföras och hvilka äro lika med motsvarande i Danmark och Norge. Mot denna utskottets tillstyrkan reserverade sig *alla* Första Kammarens utskottsledamöter, och då deras mening biträdades af Första Kammarerna under det att utskottets hemställan bifölls af Andra Kammarerna, afgjordes frågan genom gemensam omröstning, hvilken utföll sålunda:

Första Kammarerna	113 ja och	21 nej
Andra Kammarerna	35 » »	181 »
	148 ja och	202 nej

hvidan Riksdagen alltså med en öfvervigt af 54 röster beslöt att i öfverensstämmelse med nej-propositionen åsätta silke, rått, ofärgadt, en tull af 2 kr. per kg. och silke, färgadt eller blekt, 3 kr. per kg.

Vid sistlidet års riksdag väckte herr O. Olsson i Stockholm motion (n:o 133) om att, med bibehållandet af tullen å färgadt silke, 3 kr. per kg., nedsätta tullen å ofärgadt silke från 2 till 1 kr. per kg., för att deri-

genom åt landets silkesfärgerier bereda ett ökad tullskydd. Bevillningsutskottet ansåg likväl, att silkesfärgerierna icke voro i behof af något högre tullskydd än det, som var stadgad, eller 1 kr. per kg., »med hänsyn dertill, att färglönen i allmänhet, enligt hvad utskottet inhemtat, utgör från två till tio kronor per kilogram», helst som det tullskydd, färgerierna komma i åtnjutande af, »ofta i verkligheten är större, än hvad skillnaden mellan tullsatserna för ofärgadt och färgadt silke utvisar, i det att silke i vissa fall vid färgning ökar i vikt.» I stället för att bereda färgerierna det tullskydd, motionären eftersträfvat för att upphjelpa en enligt hans mening tynande näring, betjenade sig utskottets protektionistiska majoritet af motionen på så sätt, att utskottet med anledning deraf föreslog en nedsättning i tullen på färgadt silke från 3 till 1 kr. per kg. och afskaffande af tullen å silke, ofärgadt. Denna hemställan, som icke var framkallad af någon derom gjord framställning, skulle naturligtvis, om den af Riksdagen bifölls, icke komma att medföra annan verkan än att på statsverkets bekostnad bereda tillverkare af sidenfabrikat en ytterligare tillökning i det tullskydd, som genom 1892 års riksdagsbeslut förut blifvit dem så rikligen tilldeladt.

Den oväntade utgång, frågan erhöi i bevillningsutskottet, föranledde mig och herr G. Jansson i Krakerud att mot utskottets beslut reservera oss. Vid ärendets föredragning i kamrarna bifölls utskottets hemställan i Första Kammaren utan diskussion, men i Andra Kammaren framkallade frågan en sådan, under hvilken kammarens dåvarande vice talman yttrade: »att de skäl, som utskottet anfört för sin mening, icke äro af den vikt och betydelse, att kammaren bör frångå sin i frågan år 1892¹ intagna ståndpunkt. Det vore för öfrigt ett märkvärdigt omslag i tänkesätten, om Riksdagen nu, då icke något talande skäl för ett borttagande af tullen å råsilke förekommit, skulle frångå sitt med så stor majoritet år 1892¹ i frågan fattade beslut. Jag får säga, att, då man läst utskottets skäl för ett borttagande af tullen och reservantens skäl deremot, samt hört på hvad som under diskussionen förekommit, det icke bör kunna finnas mer än en mening derom, att reservantens skäl äro de hållbaraste». Utan votering afslog kammaren också såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen. Eftersom kamrarna i denna fråga å nyo stannat i olika beslut, gjordes den till föremål för gemensam omröstning, vid hvilken utskottets hemställan om borttagande af tullen å silke, ofärgadt, och nedsättning i tullen å silke, färgadt, till 1 kr. pr kg. uppsattes som ja-proposition. Omröstningen utföll sålunda:

¹ Det återopade året skall uppenbart vara 1893.

Första Kammaren	117	ja	och	21	nej
Andra Kammaren	63	»	»	156	»
	180 ja och 177 nej;				

hvadan beslut i denna fråga således blef med endast tre rösters majoritet af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Att frågan fick denna utgång, var helt och hållet beroende på Andra Kammaren.

Det vill synas, som man der vid den gemensamma omröstningen hade förbisett, att silkestullen var nödvändig att bibehålla, för att icke borttaga verkan af de höga tullarna å sidenfabrikat, såsom lyxtullar betraktade. Att man kunde göra sig skyldig till ett sådant förbiseende efter att Andra Kammaren utan votering beslutat sig för att bibehålla silkestullarna, torde måhända förklaras af den omständigheten, att då förenämnda beslut den 10 april fattades efter en diskussion, som enligt vice talmannens af flere andra understödda yttrande borde hafva varit öfvertygande, var icke ens hälften af kammarens ledamöter närvarande, att döma deraf, att i en strax derpå följande votering endast 100 af kammarens ledamöter deltog. Måhända skulle, om så icke varit fallet, frågan vid den gemensamma omröstningen den 22 april icke fått en från kammarens år 1893 fattade beslut så skiljaktig utgång, som den nu fick.

Af nu lemnade redogörelse för den behandling, silkestullarne inom Riksdagen undergått, synes mig framgå, att motionären haft fullgoda skäl för att underställa Riksdagen denna fråga till förnyad pröfning. För sitt afstyrkande af motionen har utskottet icke anfört några nya skäl, utan endast åberopat, hvad utskottet derom yttrade förlidet år. Då utskottet sålunda icke lemnat den utredning, som jag anser frågan vara förtjent af, och icke heller upptagit till bemötande, hvad som blifvit inom Riksdagen anfördt till vederläggning af hvad utskottet förlidet år yttrade, så torde för ett allsidigt bedömande af frågan vara behöfligt att sammanfatta de skäl, som kunna anföras för att återinföra den förlidet år afskaffade tullen å silke.

För att ådagalägga, hvilken verkan de år 1892 vidtagna förhöjningarna i tullsatserna å sidenfabrikat och den år 1893 införda tullen å råsilke samt den i samband dermed stående förhöjningen i tullen å färgadt silke medfört, meddelas här en jämförelsetabell öfver införseln de år, som föregingo och efterföljde förenämnda tullförhöjningar. Dervid har, i fråga om

sidenfabrikat, åren 1892 och 1893 och, i fråga om silke, åren 1893 och 1894 blifvit uteslutna på grund af de undantagsförhållanden, som nämnda år genom tulländringarna kommo till stånd, i det att införseln det år, tullen höjdes, ökades och följande året minskades under den normala, i begge fallen icke obetydligt.

Införseln af sidenfabrikat var:

	I medeltal för åren 1890—1891.			I medeltal för åren 1894—1896.		
	Införsel		Tull- inkomst.	Införsel		Tull- inkomst.
	kg.	kronor.		kg.	kronor.	
Väfnader	42,379	3,160,805	116,172	32,174	1,512,190	257,994
Snörmakarearbeten	11,617	418,812	32,527	3,354	110,693	30,189
Band	4,981	397,950	13,947	7,326	307,692	58,608
Spetsar	3,375	337,500	9,450	3,147	314,730	37,768
Vantar	1,816	108,960	5,085	646	38,780	5,817
Strumpor	464	23,225	1,301	618	24,733	5,562
Skodon	336	11,088	789	153	4,122	1,374
Summa	64,968	4,458,340	179,271	47,418	2,312,940	397,312

Införseln af silke var:

	I medeltal för åren 1890—1891.			I medeltal för åren 1894—1896.		
	Införsel		Tull- inkomst.	Införsel		Tull- inkomst.
	kg.	kronor.		kg.	kronor.	
Rått, ofärgadt	9,018	358,984	—	7,095	269,610	14,190
Färgadt eller blekt	7,668	375,823	7,668	11,728	551,239	35,185
Summa	16,686	734,807	7,668	18,823	820,849	49,375

Af denna jemförelse framgår, att tullförhöjningarna å sidenfabrikat, såsom lyxtullar betraktade, haft åsyftad verkan, emedan införseln af siden-

och silkesvaror minskats med omkring 24 % af vigten, under det att tullinkomsterna samtidigt ökats med 124 %. Å snörmakeriarbeten och vantar har tullinkomsten, i stället för att ökas, minskats, emedan införseln af dessa varor jemte skodon högst betydligt nedgått. Deremot har tullen å spetsar, hvaraf införseln föga minskats, fyrdubblats. Oaktadt den silke åsatta tullen har införseln af denna vara ökats med 13 %, och tullinkomsten, hvaraf tre femtedelar belöper sig på färgadt silke, har stigit till sexdubbla beloppet. Sammanställer man härmed den minskade införseln af snörmakeriarbeten, kan man hafva skäl till den vissa förmodan, att tullskyddet å sistnämnda slag af sidenfabrikat trots tullen å råmaterialet varit för sitt ändamål fullt tillräckligt. Landets utgifter för siden och silke hafva nedgått från fem till tre millioner kronor om året, beroende dels på den minskade införseln, dels derpå att priset på dessa artiklar nedgått med omkring 25 %. Statsverkets inkomster af tullen å dessa varor har deremot stigit från 186,940 till 446,690 kronor, eller med 259,750 kronor.

Det hufvudsakliga skäl, utskottet förra året angaf för borttagandet af tullen å silke, var att derigenom främja de näringar, för hvilka råsilke utgör ett ofta användt råämne.

I främsta rummet är att till dessa räkna sidenfabrikerna. Dessa fabriker, två till antalet, fingo 1892 sitt tullskydd höjdt från 2,80 till 8 kronor, hvilket dock 1893 nedsattes till 6 kronor derigenom att råmaterialet då åsattes en tull af två kronor. Men äfven med en sådan tull som den sistnämnda blir tullskyddet detta oaktadt dubbelt större än hvad det var första hälften af år 1892. Icke heller kan man finna, att de år råsilkestullen existerade fabrikerna af denna tull ledo något men.

Tillverkningen vid sidenfabrikerna har varit:

	Sysselsatta arbetare.	Tillverkning			
		meter.	styck.	värde kr.	
1891	314	7,133	91,535	567,616	
1892	295	11,299	77,789	504,156	
1893	305	13,082	147,285	446,811	
1894	318	17,080	204,016	400,345	
1895	314	16,188	49,658	379,965	} 623,395
			kravatter	243,430	

Att nedgången i tillverkningsvärdet icke är någon mätare på tillverkningens tillbakagång, såsom utskottet påstått, utan att det minskade tillverkningsvärdet här är, likasom i fråga om det minskade införselvärdet, beroende på prisfall å silke och siden, visar sig deraf, att det år tillverkningsvärdet var minst, var tillverkningskvantiteten störst.

En annan näring, som man förmenat skulle hafva skada af en tull å silke är den, som sysselsätter sig med tillverkning af med silke öfverspunnen koppartråd för elektriska ledningar. På den vanliga ledningstråden af 1 ^m/m och derunder går silkets vikt icke upp till 3 % af trådens. Tullen å råmaterialerna blir då drygt räknadt för sjelfva koppartråden 10 öre och för silket likaledes 10 öre, eller tillsammans 20 öre, under det att tullen för den öfverspunna koppartråden är 1 krona. Tullskyddet för spinningen belöper sig sålunda till 80 öre per kg., och vid sådant förhållande kan det svårligen sägas, att man skadar denna näring genom att åsätta silke förutvarande tullsatser. Hvad klädesvaror och snörmakeriarbeten beträffar har förut framhållits, att tillverkningen af dessa artiklar med de höga tullar, som äro dem åsatta, icke kan lida något men af de ifrågasatta tullarne å silke.

Om man alltså åsätter silke de ifrågasatta tullarne, så komma de näringar, för hvilka silke utgör ett ofta användt råämne, icke derigenom att beröfvas något för dem behöfligt tullskydd, men deremot skulle de erhålla ett mer än behöfligt sådant, om man icke åsatte silke tull, och detta till fördel för ingen annan än de få idkarne af de näringar, för hvilka silke utgör råmaterial. Det finnes nemligen ingen anledning till det antagandet, att de högt tullskyddade fabrikaten af silke skulle blifva billigare därför, att man icke åsätter tull å råsilke. Allmänheten skulle genom en sådan tullindring icke hafva någon som helst fördel.

Men deremot skulle det, som fabrikanterna förtjena derpå, att silke är tullfritt, gå för statsverket förloradt, och denna förlust torde icke kunna beräknas till mindre än 37,000 kronor om året. Huru litet detta belopp än kan synas vara ur statsbudgetens synpunkt, så toge nog staten, om den går detsamma förlustig, ändock ut det ur allmänhetens fickor på ett eller annat sätt.

Någon betänklighet mot att återinföra den förlidit år afskaffade tullen å råsilke af 2 kronor per kg. och att i samband dermed höja tullen å färgadt silke från 1 till 3 kronor kan så mycket mindre förefinnas, som förenämnda tullsatser ända till början af detta år varit gällande under loppet af fyra år. Om man nu återinför dessa tullar, måste man dock följdriktigt medgifva, att den restitution af 2 kronor per kg., som var gällande den tid sagda tullar egde bestånd, ånyo beviljas. Under den tid

tull varit åsatt råsilke har någon missbelåtenhet dermed icke tagit sig något uttryck. Vål har man sökt att till färgeriernas fromma få till stånd en annan proportion emellan tullen å färgadt och ofärgadt silke, men framställning derom har af bevillningsutskottet och Riksdagen blifvit afstyrkt. Äfvenledes har på senaste tiden försports en önskan att från tullen å råsilke undantaga silkesaffall. Men ehuru en sådan önskan måhända kan vara berättigad, har någon framställning derom i form af motion icke framkommit under den tid, som tull å silke var åsatt, oaktadt silkesaffallet under denna tid begagnades i textilindustrien lika mycket som nu. I brist på nödig utredning är man derföre urståndsatt att bilda sig en mening, om silkesaffall bör göras tullfritt eller ej. Ett åsättande af tull å råsilke utgör emellertid ej något hinder för, att, när fråga derom väckes, vidtaga en sådan ändring, om den då befinnes vara af behovet påkallad.

Med afseende å silkestullens statsfinansiella betydelse kan man säga, att den icke spelar någon betydande roll, ehuru den visserligen icke saknar all betydelse, och ur denna synpunkt sedt, kan det sålunda icke vara af någon synnerligt stor vikt, om Riksdagen beslutar sig för att återinföra tull å silke eller ej. Men deremot är det för allmänheten alldeles icke likgiltigt, om det protektionistiska system, som nu är rådande, göres till sina följder värre än det behöfver vara, i det att konsumtionsartiklarne utan något statsfinansielt syfte oskäligen fördyras, endast för att bereda producenter ett öfver höfvan stort och derför obehöfligt tullskydd. Att systemets motståndare skola finna ett sådant tillvägagående göra de systemet nödvändigtvis medföljande olägenheterna sjufaldt värre, bör icke hos någon kunna väcka förvåning. Men det vill synas, som äfven systemets anhängare borde låta sig angeläget vara att motsätta sig alla öfverdrifter, hvilka, om de icke med aktsam noggrannhet motarbetas hvarje gång de framträda, till slut torde komma att medföra den verkan, att systemet blir hållningslöst, och derifrån till dess fall torde steget icke vara synnerligen långt.

På grund af det anförda tillåter jag mig hemställa,

att tariffnumren 560 och 561 i nu gällande, den 4 juni 1897, utfärdade tulltaxa måtte erhålla följande lydelse:

Silke:

560 rätt, ofärgadt.....	1 kilogram	2 kronor,
561 färgadt eller blekt.....	1 »	3 »

Anm. Vid tullbehandling af konstgjordt silke och deraf helt eller delvis framställda artiklar skall nämnda vara anses såsom silke.

samt att på de vilkor, som nu äro eller framdeles kunna varda bestämda, vid utförsel restitution beviljas för 1 kilogram helsidenväfnad eller dukar, uteslutande af silke, med eller utan fransar... 2 kronor».

samt af herrar *G. Jansson, Lundström, Meyer* och *H. Eriksson*;

samt vid *punkterna 19:o) och 20:o)*

af herr *Fredholm*, som anförde:

»På sätt utskottet omförmäler, åsattes vid 1885 års riksdag blommor, naturliga, friska eller torkade, hvilka förut varit tullfria, en tullsats af 30 öre för kilogram. Denna tullsats höjdes sedermera af 1888 års riksdag till 2 kronor för kilogram, hvilken tullsats utsträcktes att gälla äfven qvistar och blad, friska eller torkade, hvarefter slutligen vid 1889 års riksdag tullsatserna för naturliga blommor samt qvistar och blad bestämdes sådana de ännu äro gällande. Lefvande växter, hvilka likaledes förr voro tullfria, åsattes vid 1888 års riksdag en tull af 30 öre för kilogram. I enlighet med 1888 års tullkomité's förslag nedsattes dock åter denna tullsats vid 1892 års riksdag till sitt nuvarande belopp 10 öre för kilogram.

Ursprungliga anledningen till att lefvande blommor åsattes tull bör sökas i begäret att på detta sätt motverka, hvad man benämner lyx. Huru litet afsigten med den år 1885 i detta syfte åsatta tull vanns, framgår deraf att införseln af lefvande blommor, som under åren 1882—85 beräknades till ett årligt medelvärde af 18,900 kronor, år 1886 steg till en vikt af 4,098 kilogram med ett åsatt tullvärde af 40,980 kronor. Den år 1885 å naturliga blommor satta tull visade sig sålunda vara utan verkan, och då, såsom vid 1889 års riksdag i motionen om höjning i tullen säges, att »blomsterlyxen stigit i förhållande till lättheten att anskaffa materialerna och den hos oss tillförenej sedda öfverdriften härutinnan såväl inom pressen som på annat håll offentligt varit föremål för klander», så tillstyrkte bevillningsutskottet och antog Riksdagen sistnämnda år en tull å blommor, blad och qvistar af 2 kronor per kilogram. Första följden af denna höjning i tullen var en af nederländske ministern till Kongl. Maj:t gjord framställning om, att denna tull å qvistar och blad var liktydig med importförbud. Likartade erinringar gjordes till 1888 års tullkomité äfven af trädgårdsodlare inom landet, af hvilka några tillika framhöllo, att tull å »levande blommor, afskurna» ej vore till nytta, emedan den ej vore tillräcklig att framkalla odling af dyrbarare blommor vintertiden, då den egentliga importen förefunnes. På bevillningsutskottets

förslag nedsatte också 1889 års riksdag tullen å qvistar och blad till nu gällande tullsats 50 öre per kilogram, men höjde samtidigt tullen å lefvande blommor till 3 kronor per kilogram.

Ett 1888 väckt förslag att belägga blomsterlökar med en tull af 1 krona per kilogram föll efter gemensam omröstning, emedan man genom att göra dem tullfria ville bereda våra trädgårdsmästare tillfälle att under vintertiden på drifning af sådana bereda sig en inkomst.

I hvad mån införseln af hithörande artiklar, sedan nu gällande tullsats å blommor åsattes, tillvuxit, framgår af följande tabell:

	År 1890.			I medeltal för åren 1891—95.			År 1896.		
	Införsel		Tull- inkomst.	Införsel		Tull- inkomst.	Införsel		Tull- inkomst.
	kg.	kronor.		kg.	kronor.		kg.	kronor.	
Lefvande växter	111,974	559,870	—	150,693	334,776	17,929	287,346	287,346	28,579
Blommor	3,010	30,100	8,643	3,178	31,780	9,206	5,234	52,340	15,360
Qvistar och blad	23,316	116,580	11,616	25,576	127,882	12,772	33,350	166,750	16,675
Summa	138,300	706,550	—	179,447	494,438	39,907	325,930	506,436	60,614
Blomsterlökar .	—	121,926	—	—	121,613	—	—	187,500	—

Af denna tabell visar sig, att statsverket af den före 1886 ej befintliga tullen nu kommer i åtnjutande af en inkomst, som belöper sig till omkring 60,000 kronor om året, hvaraf ungefär hälften kommer på lefvande växter och den andra hälften på blommor och blad och att således dessa lyxtullar äro att betrakta såsom finanstullar.

Anledningen till att motion vid innevarande riksdag blifvit väckt om ytterligare tullförhöjningar synes mindre vara att söka i begäret att dy-medelst stäffa lyx och öfverflöd, än i sträfvan att bereda vårt lands trädgårdsodlare ett af dem eftersträfvadt tullskydd. Till stöd för sin motion åberopa nemligen motionärerna ett vid trädgårdsodlaremötet den 14 mars 1897 fördt protokoll, af hvilket inhemtas, att mötet ansåg nödigt att blommor belades med en tull af icke mindre än 15 kronor per kilogram och qvistar och blad med en tull af 3 kronor per kilogram, om blomsterodling skall kunna med fördel här bedrivas vintertiden. Motionärerna hafva varit mera blygsamma i sina anspråk, enär de föreslagit en tull af endast 5 kronor per kilogram på blommor och fördubblat nu gällande tullsatser för qvistar och blad samt lefvande växter. Utskottet åter har ej ansett sig kunna gå ens så långt,

utan stannat vid att föreslå en höjning i ensamt tullen å lefvande blommor från 3 till 5 kronor per kilogram, men derjemte har utskottet i öfverensstämmelse med motionärernas förslag derunder inbegripit blommor, med rötter försedda.

Då man torde böra tillmäta trädgårdsodlaremötet större förmåga att kunna bedöma storleken af det tullskydd, som är behöfligt för att i vårt land kunna bedrifva blomsterodling vintertiden, än både motionärerna och utskottet, så är den första slutsats man af föregående framställning kan draga den, att det af trädgårdsodlarna eftersträfvade tullskyddet för blommor ej skall komma dem till del, då utskottet föreslagit blott tredjedelen af hvad de begärt. Såsom skyddstull är sålunda ändamålet med den föreslagna tullförhöjningen genom utskottets förslag blott till en mycket ringa del vunnet.

Då blommor för sin utbildning behöfva sol, kan en skyddstull för blomsterodling för oss icke hafva någon betydelse annat än vintertiden. Vidare är att märka, att ju mera sol en blomma behöfver, desto högre skyddstull erfordras för att under vintertiden motverka ogynsamma naturförhållanden. Men huru hög man än må sätta tullen, skall det ändock icke lyckas att med framgång här drifva upp hvarje slag af blommor. Under alla förhållanden måste således en gräns sättas för tullskyddets storlek, om man ej skall föras in på orimligheternas område, och ju högre gränsen sättes, desto mera lockar man arbetskrafter in på en verksamhet, der största delen af arbetet går förloradt i kamp mot naturen. Att detta ur nationalekonomisk synpunkt är ett principvidrigt tillvägagående, bör hvar och en kunna inse, i synnerhet här i landet, der så många mera gifvande förvärfskällor ännu ligga oupparbetade. Att draga upp den gräns, der tullskyddet bör stanna, låter sig svårigen göra på objektiva grunder. Utskottet har ej heller försökt sig på, att för sin hemställan angifva några sådana, och därför torde man om den af motionärerna föreslagna och af utskottet tillstyrkta tullen kunna säga, att den är godtyckligt vald. Med de vexlande pris å blommor af skilda slag, som äro rådande, är det naturligtvis med svårigheter förenadt att säga, huru stor procent af varuvärdet nu gällande tullsats 3 kronor per kilogram utgör, men lägger man till grund för beräkningen det medelpris för införda blommor, som i tullverket angifves, så utgör nu gällande tull 30 % af värdet. För blomsterodlare ställer sig tullskyddet faktiskt ännu högre med hänsyn till den risk all handel med blommor är underkastad, då understundom hela sändningar framkomma i fullkomligt värdelöst skick.

Att nu, såsom utskottet föreslår, höja tullen å blommor till 50 % af varuvärdet, eller i sjelfva verket mer, blott för att sätta en del trädgårdsmästare i tillfälle, att vintertid odla några flera slag blommor, än hvad de

nu göra, deremot kan anföras åtskilliga betänkligheter. För det första hafva trädgårdsmästare i tullpolitiskt hänseende icke blifvit så illa behandlade, som man af utskottets betänkande kunde hafva anledning förmoda, enär för deras skull blomsterlökar blifvit gjorda tullfria, och då införseln af sådana uppgår till ett värde af nära 190,000 kronor om året samt man kan antaga, att de i blommande tillstånd försäljas till tredubbla värdet, så hafva ju blomsterodlarna härigenom på lagstiftningens väg blifvit beredda en icke oväsentlig inkomstkälla. Vidare är att antaga, att åtgången af sådana blommor, som med nuvarande tullskydd kunna här framkallas, skall vara större, när de ingå i blandning med utifrån införda, än i fall en sådan införsel skulle, om ej alldeles afstängas, åtminstone väsentligen försvåras. Det kan vid sådant förhållande få anses ovisst, om blomsterodlare skulle af den föreslagna tullförhöjningen få motsvarande nytta.

Huru benägen man för öfrigt än kan vara, att stämpla bruket af blommor som en öfverdådig lyx, så torde man likväl ej böra förbise, att detta bruk fått en allt större utsträckning, trots alla de hinder man för detsamma velat lägga i vägen. Och då detta bruk i vissa fall, såsom i fråga om begravningskransar, är temligen obligatoriskt, så torde man böra taga någon hänsyn till att ej för mindre bemedlade öka de ekonomiska svårigheter, som iakttagandet af detta bruk redan nu för många medför.

Hvad slutligen beträffar det af motionärerna föreslagna och af utskottet tillstyrkta stadgandet, att för blommor försedda med rötter skall gälla den för afskurna blommor stadgade tull, eller 5 kronor per kilogram, och ej såsom hittills den för lefvande växter gällande, eller 10 öre per kilogram, så kan i betraktande af den stora tullskilnaden ifrågasättas, om icke ett sådant stadgande skall föranleda till att man, i stället för att införa växter, försedda med blommor och rötter, inför växter, försedda med knoppar och rötter, och söker att på kort tid drifva dessa senare till blomning härstädes, hvarigenom verkan af denna tullförhöjning skulle omintetgöras.

På grund af det anförda får jag hemställa,

att såväl det af motionärerna väckta förslaget om förhöjda tullsatser å blommor och lefvande växter, som den af utskottet med anledning af motionen gjorda hemställan icke måtte af Riksdagen bifallas.»

Härjemte hafva nedannämnda herrar ledamöter begärt få antecknadt, herr *Almström*, att han ej deltagit i behandlingen af de ärenden, som omförmälas i punkterna 19:o)—22:o);

herr *Stephens*, att han icke närvarit vid den slutliga behandlingen af de i punkterna 4:o), 5:o), 6:o), 9:o), 11:o), 12:o) och 13:o) omförmälda ärenden;

herr *Philipson*, att han ej deltagit i behandlingen af de i punkterna 4:o), 5:o), 6:o), 19:o), 20:o), 21:o) och 22:o) omförmälda ärenden;

herr friherre *von Schwerin*, att han ej närvarit vid behandlingen af de ärenden, som omförmälas i punkterna 1:o)—13:o), samt herr *Swartling*, att han ej deltagit i den slutliga behandlingen af samma ärenden;

herr *S. M. Olsson*, att han icke närvarit vid behandlingen inom utskottet af någon del af betänkandet;

samt herr *Bergendahl*, att han icke deltagit i den slutliga behandlingen af de frågor, som omförmälas i punkterna 10:o)—18:o).

Bilagor till utskottets yttrande angående tull å tall- och granfrö.

På derom framstald begäran får, i fråga om den erfarenhet jag kunnat inhemta beträffande begagnandet af tyskt tallfrö, härmed meddela:

Då jag 1857 började tjenstgöra uti Vestmanlands län, begagnades uteslutande tyskt tallfrö vid alla kulturer och fortsattes dermed tills in på 1870-talet, då jag af många skäl helt och hållet upphörde dermed. De medelst detta tyska frö uppdragna ungskogarne visa nu ett så sorgligt och bedröfligt utseende, att jag icke nog kan beklaga användandet deraf. Träden grenar sig ofta nog redan vid roten i flera stammar och utväxa mest på grenarne, i följd hvaraf man af dem aldrig kan påräkna timmer, utan endast dålig, qvistig vedskog. Dessutom äro de utsatta för af svamp alstrade sjukdomar, i följd hvaraf de ofta tanka, och uppstå då, likasom om man genom gallring vill aflägsna dem ur bestånden, i följd af deras växtform stora luckor.

På grund af nu 40-årig erfarenhet får jag på det lifligaste afråda från användandet af tyskt tallfrö och anser, att införsel deraf borde, om icke förbjudas, åtminstone så mycket som möjligt försvåras.

Vesterås den 4 januari 1897.

J. G. Hjelm,

jägmästare i Vesterås revir.

Enligt den erfarenhet, jag vunnit af de för 30 å 40 år sedan med tyskt tallfrö skogsodlade trakter, har det visat sig:

att det tyska tallfröet gror bra och gifver kraftiga plantor att börja med;

att dessa plantor visa större benägenhet till större gren- och barrbildning än de tallar, som uppväxa efter svenskt frö, hvarigenom de tyska tallarne lida mycket af snötryck;

att den efter tyskt utsäde uppvuxna tallen är mycket mera mottaglig för insekt- och svampskador;

att flertalet af de efter tyskt frö uppvuxna tallskogarne icke öfverleva sitt 30:de år;

att grundade skäl finnas för den misstanken, att en del svamp- och insektelände inkommit med det tyska tallfröet; och

att det vore synnerligen önskvärdt och lyckligt för våra skogsodlingar, om all införsel af tall- och granfrö från utlandet kunde förbjudas, och det så mycket hellre, som dylik införsel icke är af behovet påkallad, då under de senare åren många fröklängningsanstalter äro inom vårt land anlagda.

Omberg i september 1897.

C. M. Sjögren,

jägmästare i Ombergs revir.

Med anledning af eder förfrågan, huruvida användandet af tyskt tallfrö vid skogsodlingar inom Smålands distrikt lemnat fördelaktiga resultat, får äran meddela, att de skogsodlingar, som med dylikt frö utförts för cirka tjugu år sedan å en del såväl allmänna som enskilda skogar inom förberörda distrikt, i allmänhet äro totalt utgångna samt, der så icke är förhållandet, föra ett tynande lif, hvarjemte virket, äfven i tätslutna bestånd, icke på långt när blifver så qvistrent som dylikt efter inom distriktet insamladt frö. Plantorna efter tyskt tallfrö stå sig merendels väl de första fem åren, stundom längre, men blifva derefter behäftade med år efter år återkommande sjukdomar, sannolikt svamp, som förr eller senare antingen döda eller så angripa plantbestånden, att de måste afverkas.

I granskapet af dylika skogsodlingar befintliga ungsogar af tall, vare sig de äro uppkomna genom sjelfsådd eller efter skogsodling med inom distriktet samladt frö, angripas ofta nog af samma sjukdomar, hvar-till orsaken torde få sökas i smitta, men repa sig merendels efter några års förlopp.

Vexiö den 29 december 1897.

C. G. Göthe.

Bilagor till utskottets yttrande angående tull å klöfver- och timotejfrö.

1:o. De statistiska tabellerna för år 1893 utvisa, att 922,304 hektar af landets åkerareal voro år 1893 upplåtna till foderväxter i och för höskörd. Under antagande att denna areal uteslutande består af gräsvallar, insådda med klöfver- och timotejfrö, och att en tredjedel deraf utgöres af 1:sta årets vallar, skulle denna areal, som årligen besås med klöfver- och timotejfrö, utgöra 307,434 hektar. Beräknar man vidare, att säningsmängden i genomsnitt pr hektar utgör 30 kilogram, skulle årligen 9,223,020 kilogram klöfver- och timotejfrö behöfva produceras för att fylla det för frösådden erforderliga behofvet. Vårt land producerar för närvarande minst 6,300,000 kilogram klöfver- och gräsfrö, hvarför, med antagande af att import af klöfver- och gräsfrö icke egde rum, 3,000,000 kilogram ytterligare skulle behöfva produceras för att täcka den årliga åtgången af frö. Under förutsättning att från en hektar skördas i medeltal 250 kilogram frö, skulle således 12,000 hektar erfordras utöfver de 25,000 hektar, som efter samma beräkningsgrund för närvarande årligen afsättas till frötägt. Dessa 12,000 hektar utgöra blott 1,3 % af den till foderväxter för närvarande upplåtta arealen, hvarför jag på goda grunder anser mig hafva ådagalagt, att vårt land skulle kunna producera icke endast vårt eget behof af klöfver- och gräsfrö, utan jemväl genom att nedlägga mer än 4 % (25,000 hektar + 12,000 hektar = 4 % af 922,304 hektar) af den gräsbärande till höfångst upplåtta arealen bibehålla om icke ytterligare öka vår export af klöfver- och gräsfrö.

2:o. Ur de sista fem årens frökataloger från vårt lands mest ansedda fröfirmor har jag efter af dem verkställda 200 analyser funnit, att det svenska rödklöfver-, alsikeklöfver- och timotejfröet är storkornigare än motsvarande slag af utländskt frö samt kan beträffande renhetsprocent och grobarhetsprocent fullt mäta sig med detta.

Absoluta vigten hos fröet utöfvar den största betydelse vid bedömandet af fröets värde, ty ju större och tyngre fröet är, desto kraftigare och hårdigare blifver naturligtvis den ur detsamma sig utvecklande plantan.

3:o. Det lägre priset å utländskt frö uppväger visst icke de förluster, som äro förknippade med dess användning. Vid användning af det s. k. billiga utländska fröet inbesparas i utsåde pr hektar omkring 5 kronor. Redan första bruksåret förloras genom denna sparsamhet i minskad hö-

skörd omkring 100 kronor pr hektar. Jag förutsätter, att plantorna af det billiga utländska fröet åtminstone icke tillintetgjorts af första vintern efter insådden. Andra året blir förlusten än större, ty de ömtåliga plantorna af det utländska billiga fröet hafva då, hurudan vintern än varit, alltid fläckvis gått ut. Marken kan icke genom ett sådant glest bestånd tillräckligt beskuggas, ogräs inkomma, och den nyttiga inverkan, som en tät vall utöfvar på efterfrukten, uteblifver.

Jordens stora uppluckring och ökning af dess humushalt äro nemligen följder af det täta beståndet. Genom inbesparade fem kronor har åstadkommit en förlust, som, om den skall uppskattas i penningar, lätteligen stiger till 200 kronor pr hektar.

4:o. Att kunna exakt besvara frågan: »huru stor är den vanliga prisskilnaden mellan svenskt och utländskt klöfverfrö»? låter sig knappast göra, enär prisskilnaden fluktuerar ganska betydligt år ifrån år, beroende naturligen på huru fröskörden utfallit å de olika produktionsorterna. Dock tror jag mig komma sanningen ganska nära, när jag antager, att det utländska rödklöfverfröet vanligtvis är 20—25 % billigare än det svenska och det utländska timotejfröet 20 % billigare än det svenska.

5:o. Emedan kontrollen af klöfver- och gräsfrö är mindre anlitad af de smärre jordbrukarne, än önskligt vore, kan man tryggt påstå, att mycket utländskt frö utsläppes i marknaden dels såsom »rent» svenskt och dels uppblandadt med svenskt. Om aldrig frö köptes, som icke vore försedt med undersökningsattest och ursprungsbeteckning, så skulle, särskildt då vi i vårt land fått till stånd lag om handel med utsädesvaror, icke stor svindel kunna bedrifvas inom fröhandeln. De smärre jordbrukarne köpa ofta sitt behof af frö hos de små handlandena, hvilka dels sakna förmåga att bedöma sina varor och dels föredraga att handla med det billiga utländska fröet, der frestelsen att göra sig större vinst genom den stora prisskilnaden alltid lockar. Äfven med den mest effektiva lagstiftning kan icke särskildt den mindre jordbrukaren skydda sig mot den alltmera öfverhandtagande importen af billigt utländskt frö, helst de utländska exportörerna i flera svenska fröhandlande hafva endast alltför villiga medhjelpare. Såsom bevis härpå vill jag anföra, att å marknader i mellersta Sverige fröhandlande, gifvande sig ut för att vara svenska landtmän, torgfört och salubjudit utländskt frö såsom svenskt. — Såsom bekant skiljes amerikanskt rödklöfverfrö från svenskt nästan uteslutande derpå, att vissa karakteristiska ogräsfrön förekomma bland original amerikanskt, hvilka saknas hos det svenska. Odlas nu amerikanskt rödklöfverfrö hos oss, kan afveln häraf icke på något sätt förråda den ursprungliga extraktionen, ty de amerikanska ogräsen nå ej mognad i vårt land. Länge lär det väl ej

heller dröja, innan de kloka och vakna amerikanarne uppfinna maskiner, som bortrensa de karakteristiska ogräsfröna, och derefter fordras ett mycket vant öga för att kunna skilja amerikanskt rödklöfverfrö från svenskt.

6:o). Det utländska klöfver- och timotejfröet lemnar mindre afkastning och mindre hårdiga plantor än det svenska. Härvid betonar jag dock, att, hvad beträffar särskildt rödklöfverfrö, sådant från vårt broderland Norge är fullt jemförligt med vårt eget. Den officiella statistiken gifver icke någon säker ledning, från hvilka länder det till Sverige importerade fröet erhålles. Under år 1896 infördes alltnog 1,889,554 kilogram klöfverfrö och 292,305 kilogram timotejfrö. Häraf kommo från Tyska riket 60 % af klöfverfröet och 50 % af timotejfröet. Man tager storligen fel, om man tror, att allt detta från Tyskland importerade frö är produceradt inom Tyska rikets gränser, ty genom våra affärsförbindelser med de stora firmorna uti t. ex. Hamburg kan man med stor visshet antaga, att en icke ringa del af det från Tyska riket importerade fröet förskrifver sig dels från Ungarn, det af Europas fröproducerande länder, som har den största areal till frötägt af rödklöfver, dels från Frankrike och kanske icke minst från Nordamerika. Nu är att märka, att rödklöfver från dessa sistnämnda länder är vida ömtåligare än rödklöfvern från nord- och mellersta Tyskland. Beträffande de utländska rödklöfversorternas hårdighet och afkastningsförmåga skall jag i korthet anföra resultaten af jemförande odlingsförsök med dessa och svensk rödklöfver, enär siffror tala det tydligaste språk.

År 1893 utsåddes här tyskt, engelskt, norskt och svenskt rödklöfverfrö. Den tyska formen gaf 1894 9,700 kilogram hö pr hektar, den engelska 10,200 kilogram, den norska och svenska bådadera 10,000 kilogram hö pr hektar. Den tyska och engelska formen dogo ut efter första bruksåret, d. v. s. de uthärdade ej vintern 1894—1895. Den svenska och norska rödklöfvern öfvervinttrade väl och lemnade båda år 1895 öfver 7,000 kilogram hö pr hektar.

Den amerikanska rödklöfvern såväl som den franska äro odugliga för odling åtminstone i mellersta Sverige. Ingendera af dem uthärdar våra vintrar; så t. ex. tillintetgjordes båda af en så jemförelsevis blid vinter som vintern 1896—1897. Om också den amerikanska rödklöfvern något enstaka år skulle uthärda mellersta Sveriges klimat, lemnar den enligt här år 1882—1883 utförda försök betydligt svagare skörd än den svenska rödklöfvern (minst 1,000—2,000 kilogram hö pr hektar). Den svenska timotejen är känd för sin höga produktionsförmåga. Vid verkställda jemförande odlingsförsök med svensk, finsk, dansk, tysk och amerikansk timotej har den svenska varit alla de andra öfverlägsen i afkastning,

7:o. Angående den stora fröimportens skada eller nytta för det svenska jordbruket, fäster jag mig uteslutande vid importen af klöfver- och timotejfrö. Denna anser jag vara till stor skada både för frömarknaden och det svenska jordbruket. Genom den stora importen af mycket billigt klöfver- och timotejfrö tvingas den svenske fröproducenten att utbjuda simpla varor, enär starkt sorterad vara aldrig betalas i proportion till det derpå nedlagda arbetet. Genom importen öfversvämmas marknaden under goda fröår af stora partier frö, hvilka under importåret ofta icke kunna afsättas, utan måste magasineras, hvaraf följden blifver den, att massor af gammalt, förlegadt frö utbjudas åren derefter. Skördarne antingen felslå helt och hållet, emedan de utländska formerna icke tåla vårt klimat, eller lemna vallarne i lyckligaste fall hvarken så säkra eller vinstgifvande skördar, som när bästa svenska frö insätts. Skola vi kunna bibehålla det goda rykte, det svenska klöfver- och timotejfröet tillvunnit sig å den internationella frömarknaden, måste vi upphöra med importen af utländskt. Genom den i synnerhet under de sista decennierna alltmer stegrade importen af utländskt frö har den rena svenska fröstammen blifvit alltmer sällsynt, ett förhållande, som upprepade gånger framhållits af de utländska importörerna af svenskt klöfver- och timotejfrö.

Kongl. landtbruksakademiens experimentalfält, landtbruksafdelningen, den 26 december 1897.

S. Rhodin.

Herr bruksegaren och ledamoten af Riksdagens Första Kammare C. P. af Burén har hos mig anhållit om ett uttalande angående behovet och önskvärdheten af en effektiv tullsats å från utlandet hit infördt klöfver- och timotejfrö, i syfte att dermed befrämja vår foderväxtodling och att uppmuntra inhemsk fröproduktion.

Med anledning af denna begäran beder jag härmed få anföra:

1:o att det näppeligen kan af någon bestridas, att en myckenhet af underhaltigt, ja stundom alldeles odugligt frö, särskildt af rödklöfver, allt fortfarande sprides och till utsäde användes inom landet, särskildt bland de smärre jordbrukarne, äfvensom att detta underhaltiga frö i de allra flesta fall befunnits vara af utländskt ursprung, om ock understundom falskeligen betecknad såsom svenskt;

2:o att det lägre pris, hvartill det utländska fröet plägar säljas, i ingen mån utgör en skälig ersättning för den minskade skörd, som vinnes efter detsamma;

3:o att inom vårt land, enligt bland sakkunnige allmänt grundad öfvertygelse, kunna produceras ofvan nämnda fröslag af allra bästa beskaffenhet, i allmänhet öfverlägsen utländsk varas, samt i en för landets behof fullt tillräcklig qvantitet;

4:o att frökontrollen, huru densamma än må vara ordnad, är oförmögen att aflägsna det anmärkta missförhållandet, då den sämre fröhandeln alltid vet att undandraga sig kontrollens pröfvande blick och fällande dom; samt

5:o att den jemförelsevis ringa höjning i pris å här ifrågavarande fröslag, som genom en effektiv tulls åsättande möjligen kan till en början inträffa, mångfaldt uppväges af de mera hårdiga och gifvande skördar, som med större visshet äro att påräkna efter ett fullgodt utsäde.

Under sådana förhållanden kan jag ej finna annat, än att en effektiv tullsats å de nämnda fröslagen bör blifva till verkligt gagn för vårt jordbruk i båda de syften, herr af Burén afser, för främjandet af vår foderväxtodling och för uppmuntrande af inhemsk fröproduktion.

Experimentalfältet den 20 januari 1898.

Jakob Eriksson.

Professor och föreståndare för kongl.
landtbr.-akad:s växtfysiol. förs.-anstalt.
